

KALEJDOSZKÓP KALEIDOSCOPE

*"Nincs más hazza, csak az anyanyelv..."
(Márai Sándor)*

Orazio Gentileschi: Blessed Virgin Mary

Available on the
App Store

ANDROID APP ON
Google play

THE LARGEST HUNGARIAN CANADIAN
COMMUNITY ADVERTISING NETWORK

416-638-3431

DOWNLOAD FREE APPLICATIONS
[WWW.CORVINADIRECTORY.CA](http://www.corvinadirectory.ca)

Mobile application

iPhone / iPad / Android

Always in your hand

Always up-to-date

Prompt dialing from application

Easy to save phone numbers

Increase your ad's value with logo,
short video of your business

Established 1958

416-596-0297
toms-place.com

190 Baldwin St.
Kensington Market
Just west of Spadina

M-W 10-6

Th-F 10-7

Sat 9-6

Sun 12-5

Tom's Place

Tom's Place and the Mihalik family have strong Hungarian roots but at the same time are very proud Canadians. Pictured above is Tom Mihalik, with his son Tom Jr., both ready to serve you at Tom's Place. Established in 1958, Tom's Place now offers the biggest selection of suits in North America, all at great prices.

Please visit Tom's Place, one of Toronto's leading retailers for designer men's and women's business apparel.
Conveniently located in Kensington Market.

*Designer
Men's & Women's
Clothing for
Over 50 Years*

facebook.com/TomsPlaceTO

SZERKESZTŐI GONDOLATOK

Évek óta dédelgetett álma valósult meg Bálint Lászlónak az *egy falatnyi Erdély* c. kötetel. Ízelítőt nyújt - egy falatnyit - arról a világról, amelyet az Erdélyből elszármazottak vagy helyben maradtok őriznek szívükben. Arról a világról, amelyet nemcsak kemény szelek szagatnak állandóan minden égtájból, hanem - még most is és mindig - ahol nehéz, de gyönyörű az élet. Hogy nem könnyű, arról André Ilona-Ibolya lírai fohászából is értesülhetünk, „Mi lesz, Uram, ha verni kezdesz?! Nem bottal, mert az nem szokásod,/ hanem engem, földi képmásod,/ a mostanba beledermesztesz?” (9.o.) És mintha erre rímelve Bölöni Domokos *Elfogyott az ótomija* c. írása, akinek az agyában „elkezdődött a visszaszámlálás”. A gyűjtemény legtöbb darabját nosztalgia jellemzi, az elfogyott gyermekkor, az elmúlt ifjú évek édes-keserű hangulatának idézése. Ez az érzés fokozottabb azokban az írásokban, akik a nagyvilágot vették a nyakukba a szabadság csodaszarvasának nyomába eredve, vagy csupán azért, hogy világgá futott gyermekeik közelében lehessenek. Halász Gizkával együtt mindannyi írásból kihallani a talán kis sem mondottat, azt, hogy „hiszek az emberben, ki lel/ tiszta vizet ősi tóban,/ hiszek anyanyelvemben,/ százezernyi magyar szóban.” (66. o.) Szilágyi Perjesi Katalin nehéz szívvel búcsúzik az aranypporral teli szülőföldtől, Szende Nagy Mária pedig a végtelen hullámozásban keresi a „mindörökké” fogalmának kibontakozását, hogy megmaradjon a biztos úton. Ozsváth Ernő a nemzeti-nemzetiségi szálakat kötözgeti, hogy mint oldott kékét, el ne fűjjon a történelem szele...

www.kalejdoszkop.com

<http://epa.oszk.hu/html/vgi/boritolapuj.phtml?>

TERJESSZE LAPUNKAT!

MŰVELTSÉGE GAZDAGODIK, HA
AZ ÉSZAK-AMERIKAI MAGYAR
DIASZPÓRA EGYETLEN,
KÉTNYELVŰ,
SZERVÁTIUSZ JENŐ-DÍJJAL
KITŰNTETETT KULTURÁLIS
FOLYÓIRATÁT OLVASSA!

Kéziratokat és más, közlésre szánt anyagot csak elektronikus postán fogadunk el.

A folyóiratban megjelenő írások tartalmáért kizárólag a szerzők felelősek.

We accept manuscripts, pictures, etc. by e-mail only.

The opinion expressed in this publication are not necessarily those of the publisher.

TARTALOMBÓL - CONTENTS

Dancs Rózsa: „Csak az egészség meglegyen...”	2
Flender Gyöngyi: 50 éves a The Coffee Mill	3
Tamási Áron: Hollódi vadrózsák (<i>novella</i>)	4
Kálmán László: Közös tér-közös örökség	7
A 100 éve született Weöres Sándor versei	8
Kálmán László: Új magyar állampolgárok...	10
Dancs Rózsa: Asszonyors (<i>novella</i>)	10
A 100 éve született Jékely Zoltán versei	12
Varga Gabriella: Huszadik halálévforduló: Jakab	
Antalra emlékeztünk Hajdunánáson	13
Bágyoni Szabó István: Toronygombi feljegyzések	15
Flender Gyöngyi: A Bóbita Gyermeklap	18
Tormay Cecile: Bujdosó könyv (részlet)	19
Áprily Lajos: Tetőn (<i>vers</i>)	19
Wass Albert: Adjátok vissza a hegyeimet (<i>részlet</i>)	20
Babits Mihály: Áldás a magyarra (<i>vers</i>)	23
In Memoriam Deák Ferenc	24
Inspirational Quotes by Chief Dan George	24
Bácsalmási István: Budapest - Madrid	26
Az Észak-Amerikai Magyar Református Diaszpóra Konferencia zárónyilatkozata	28
Kékesy Raymond: ... Beszélgetés Eröss Zsolttal	30

KALEJDOSZKÓP - KALEIDOSCOPE

ISSN 1480-5499

MEGJELENIK KÉTHAVONTA - PUBLISHED BIMONTHLY

Előfizetés - Subscription: CA\$65.00/year; Foreign: US\$75.00/year

Publisher: **Kaleidoscope Publishing**

Elnök - **Telch György-George** - President

Főszerkesztő - **Telch-Dancs Rózsa** - Editor-in-Chief

Szerkesztés, fordítás - **Turóczy Tamás** - Editor, Translator

Terjesztés - **Turóczy Katalin** - Subscription

Munkatársak:

Bácsalmási István, Kaslik Péter,

Miska János, Sándor Mary, Veszely Ferenc

122 Silas Hill Drive, Toronto, ON, M2J 2X9, Canada

Tel.: 416-491-4631; Fax: 416-491-9661

E-mail: rozsadancs@yahoo.ca

Copyright © Kaleidoscope Publishing

No part of this publication may be reproduced by electronic means, photocopying or otherwise, without written permission from the publisher, excepting brief quotes for the purpose of review

DANCS RÓZSA

„CSAK AZ EGÉSZSÉG MEGLEGYEN” –
KÖLTÉSZET NAPI KALÁKA-KONCERT
TORONTÓBAN

A magyar nyelv piros betűs ünnepe a költészet napja. Közel fél évszázada! Kisebbségi sorsot örökölt irodalomszerető magunk azonban csak világgá futásunk után vettünk tudomást róla. Azt ugyan megtanultuk az iskolákban, hogy április 11-én született József Attila, aki aztán a halálban lelte meg hazáját, mert nem bírta tovább... De nem tudtuk sokáig, hogy születésnapját a hálássá eszmélt utókor a költészet napjává nyilvánította – olyan nappá, amikor csak a líra zsong, a vers ragyog és ontja fényét a lelkekre.

Torontóban 2013. április 13-án a Kossuth-díjas Kaláka együttesel ünnepeltünk. Nagy várakozás előzte meg ez előadást, hiszen a Kaláka két frontembere, Gryllus Dániel és Vilmos a múlt évben lépett fel rendkívül nagy sikerrel ugyancsak a Szent Erzsébet templomban. Mint akkor, most is hatalmas gyermekesereg töltötte meg a sorokat – sok-sok fiatal szülő hozta el picinyét, akik közül talán sokan még csupán a nyelv muzsikáját értik. De azt aztán teljes értéssel és átéléssel fogadták – sok totyogó még tánkra is perdült a sorok között, ahogy a hurokba csaptak a zenészek.

Fotó: Flender Gyöngyi

Gryllus Dániel a magyar líra nagyöregjének, Kányádi Sándornak a szavaival köszöntötte a hallgatókat, aki szerint a Kaláka „együttes elegáns, más muzsikusokkal össze nem téveszthető zenei tálcán nyújtja a verset a hallgatóknak.”

A költészet napi koncertet Kányádi Valaki jár a fák hegyén c. költeményével indították sajátos, kalákás hangszerelésben, amelyet A Dél keresztje követett. A verszene gazdag áradása szinte új tartalommal töltötte meg ezeket a szép alkotásokat, és idevarázsolta a Nagygalambfalváról indult költőt,

akit mindenki a szívébe fogadott. De a szívekbe énekeltek Petőfi Sándor gólyáját (A gólya) Szabó Lőrinc hajnali rigóival együtt (A hajnali rigók) és búgták, zengték a hajdanvolt szevedélyes költő forró vallomását, hogy

Vallomását, hogy

„Szeretlek, szeretlek, szeretlek,
egész nap kutatlak, kereslek,
egész nap sírok a testedért,
szomorú kedves a kedvesért,
egész nap csókolom testedet,
csókolom minden percedet.
Minden percedet csókolom,
nem múlik ízed az ajkamon,
csókolom a földet, ahol jársz,
csókolom a percet, mikor vársz,
messziről kutatlak, kereslek,
szeretlek, szeretlek, szeretlek.”

(Szabó Lőrinc: Szeretlek)

Fotó: Flender Gyöngyi

És a kristálytisza Kaláka-dallamok repítették a versek üzenetét, amely a világ legtermészetesebb módján ért célba, a kicsik és nagyok egyformán, észrevétlenül simultak bele a varázsba. Weöres Sándor Faiskola-ja találkozott Kányádi Faragott versike-jével és szállott tovább a katicabogárral, hogy aztán menet közben a hétfejű sárkánnyal találkozzék, majd kalandozzék a kívánságkosárból előkerülő versek-mesék, énekek között.

A minden korosztálynak ajánlott költészet napi csokorban nemcsak a Tudod, hogy nincs bocsánat józsefattilaj jajdulás kapott elviselhetőbb hangulatot, hanem a házigazda, Sajgó Szabolcs két verse is énekké lényegült Tamkó Sirató Károly a gyermekeknek és a gyermeki tisztaságot lelkükben őrző felnőtteknek írt leglíraibb vallomásával, a Tengerecki Pál-lal, amelyben a költő önmagáról mint örök csavargóról szól csengő-bongó, vidám-kesernyés hangon, felvillantva a világ mulatságos változatosságát – a Kaláka a közönséghez igazodva

nem érezte a játékoság mögött megbúvó fojtogató magányt, előadásuk inkább a könnyedség, a játékoság elemeit hangsúlyozta, mert a közönség itt is, most is, játszani akart „mindent, mi élet, havas telet és hosszú-hosszú ősz” és akart/ akar „tisztá szívvel élni.” *Kosztolányi Dezső: Akarsz-e játszani?*

A gyönyörű templomban 2013. április 13-án Isten ajándékaként a testvérműzsák hirdették a magyar nyelv, a magyar költészet csodálatos gazdagságát, azt, hogy

„valaki jár a fák hegyén
ki gyűjtja s oltja csillagod
csak az nem fél kit a remény
már végképp magára hagyott

én félek még reménykedem
ez a megtartó irgalom
a gondviselő félelem
kisért eddigi utamon

valaki jár a fák hegyén
vajon amikor zuhanok
meggyűjt-e akkor még az én
tüzemnél egy új csillagot

vagy engem is egyetlenegy
sötétlő maggá összenyom
s nem villantja föl lelkemet
egy megszülető csillagon

valaki jár a fák hegyén
mondják úr minden porszemen
mondják hogy maga a remény
mondják maga a félelem
(*Kányádi Sándor: Valaki jár a fák hegyén*)

FEHÉRINGES
VERSEK

KÁNYÁDI SÁNDOR VERSEIT MONDJA,
ÉNEKLI GYRYLLUS DÁNIEL

FLENDER GYÖNGYI

50 ÉVES A THE COFFEE MILL

Toronto legelegánsabb negyedében pezseg az élet. A multikulturalizmus nyers hangzását ellensúlyozza, azt is mondhatnók, kellemes harmóniába oldja a sokszínű nyüzsgés, minden igényt a legnagyobb természetességgel kielégítő gazdag és változatos kínálat. A magyaros vendéglátást a félévszázados múltját ünneplő Coffee Mill étteremben ismerhette/ismerheti meg a világ.

Az 50. évfordulós ünnepséget Dancs Rózsa, az Észak-Amerikában egyedülálló Kalejdoszkóp-Kaleidoscope c. kétnyelvű kulturális folyóirat főszerkesztője szervezte meg. Az esemény fővédnöke Dr. Pordány László nagykövet volt, akinek az üzenetét Dr. Simon Éva vezető konzul tolmácsolta. A több mint 350 fős vendégsereg nagy szeretettel vette körül Héczey von Márta asszonyt, az étterem tulajdonosát, aki meghatódva vette át a konzulasszonytól a nagykövet úr elismerő oklevelét.

Telch György angolul, Dancs Rózsa magyarul méltatta the Coffee Mill szerepét, amely nemcsak gasztronómiai érdekességként került Toronto vezető éttermei közé, hanem magyar kultúrtörténeti szempontból is jelentőssé vált.

„Ez az a hely, ahol időről időre jó találkozni honfitársakkal vagy kanadai ismerősökkel. Ez az a hely, ahonnan egy maréknyi kultúrát vihetünk magunkkal könyvbemutató, kiállítás megnyitó, zenés műsor vagy akárcsak egy kis tereferé után - mert a Coffee Mill-nek értékörző szerepe van, hangulata van. Ezért is neveztem el évekkal ezelőtt magyar Pilvax kávéháznak, nosztalgiával emlékezve a magyar történelem nagy fontosságot betöltő helyszínére, a pesti Pilvaxra, ahol a Márciusi Ifjak, élükön Petőfi Sándorral előkészítették az 1848-49-es forradalom és szabadságharc követeléseit”, mondta Dancs Rózsa ünnepi köszöntőjében. Mindezt Márta teremtette meg és tartotta fen fél évszázadon keresztül. Talpraesett üzletasszony, de - alkalmazottai vallják - ezen felül mint egy nagyobb család matrónája, összekovácsolt egy közösséget, amelynek minden tagját szereti. Akár alkalmi, akár törzsvendége az illető, akár az étteremben dolgozik.

TAMÁSI ÁRON

HOLLÓDI VADRÓZSÁK

A magas kőszál mögött, a keleti peremen gyűlni kezdett a fény. Először violaszínben, majd halovány pirosban szállt az égi füst; aztán aranyzölddel öntötte el a messzi peremet. A nap korongja nem látszott még, de a májusi harmat a zsenyéken már csillogva lüktetett.

S akkor a fénylő pirkadatban, messze a kőszál mögött, megszólalt az öreg holló. Röptében, ahogy közeledett, mély hangján kugott néha-néha egyet, majd nyitott szárnyakkal leszállt a kőszál tetejére. S mint aki szokott helyén megnyugszik rögtön, s bételik csendes örömmel a szíve, lassan összevonta fekete szárnyát; és gondosan megszemlélte a falucska házait, melyek a magas kőszál alatt elszórtan füstölögték.

Aztán tollászkodni kezdett, miközben feljött a nap.

Tegnap is így volt, s holnap is így lesz. Mert amióta megtelepült az első ember ezen a morcos mezőn, e szélvédő és viharfogó nagy szikla árnya alatt, azóta mindennap eljött az öreg holló. Eljött reggel, amikor felkelt a nap; s eljött alkonyat előtt, amikor lemerült az aranykorong. Eljött minden évszakban, ünnepen és műves napokon egyaránt, s majd tollászkodott a megújuló tündökletes fényben; alkonyatkor pedig megfente csőrét a kőszál tiszta kövén, majd jó éjszakát mondott, és visszarepült a reneteg felé.

Ő volt az alapító.

Vagyis a gond és a hűség jelképe inkább, mert az alapító Szinkóczi Balás volt mégis. Az öreg Szinkóczi, kinek a sarjadása valahol a rejtelemben időzött, valamint napközben a holló. De akárhol magzott Szinkóczi Balás, jó földön sarjadott fel, mert különben nem élt volna úgy, ahogy él már harminc esztendeje ezen a helyen.

Vagyis amióta megtelepült.

Abban az időben, a háború viharának romjai fölött, elsőnek szállott ide, talán a kőszáli hollóval együtt. Kis hajlékot szerkesztett a szikla alatt magának; s a morcos mezőn, ahol vadóc bokrok tanyáztak, s kő kövön hált, megalapított egy magyar települést. Mindehhez értett Szinkóczi Balás, fát és követ egyformán tudott faragni, de legnagyobb mestere mégis magának az embernek volt, az emberi léleknek és a romlandó testnek.

A léleknek bölcs tanácsokat adott, s gyógyította a nyavalyákat.

Nem is Balásnak hívták már, hanem Balzsamnak.

S Hollódnak a települést.

Negyvenkilenc háza volt már Hollódnak, s közel kétszáz lélek azokban. Mind szegény emberek, jórészt kavicsozók és faragók. Szinkóczi módjára úgy vertek gyökeret valahányan, akár a vadrózsa bokrai, melyekről azt szokta mondani az öreg Balzsam, hogy a játékos szél füttyörészve ülteti őket.

Most fényben úsztak a vadóc mezőkön, s májusi harmat csillogott bimbóinak kicsike, zöld szigonyán, miközben a település házaiból szálldogált puhán a füst.

A holló is ott tollászkodott még a kőszál tetején. De közben-közben kereken fordult, mintha vigyázna valamit, s öregesen totyogott. Szinkóczi, reggeli szokása szerint, az udvaráról nézte a hollót.

Aprólékosan figyelte, mint a kalendárium öreg betűit vagy a jövődőlés szavait.

- Ma lesz valami! - mondta.

S csakugyan, nemsokára felbukkant két emberi alak, ahogy közeledett a fényes reggelen. Az egyik Izsópi volt, az öreg éjjeliőr, vagyis az egyetlen hivatali személy az egész településen. Mint a szurok, úgy villogott a kezében az a magas fekete bot, ami minden esztendőben nőtt egy keveset. A bot mellett csak kicsinyesebb bokornak látszott az öreg, s a bokor fiának a másik jövevény, aki már valódi hivatalos személy volt.

Nevezetesen Szemerke.

Mialatt lassan, egyre közelebb jöttek, a Szinkóczi fejében is egyre jobban nyüzsögtek a hangyák. Ami nem is volt csoda, mert ez a Szemerke fiú a béltényi tanács apródja volt, Béltény pedig a hivatalos apja volt ennek a hollódi településnek.

Köszöntek, s nagy komolysággal megálltak.

- Ez a fiú mond valamit - szólt az öreg Izsópi.

Abban a pillanatban a holló felszállt, és elrepült a reneteg felé.

- Mit mond? - kérdezte Szinkóczi.

- Azt rendeli az elöljáróság, vagyis a községi tanács - kezdte a fiú a szót -, hogy a hollódiak tüstén válasszanak egy fejest magoknak.

- Micsoda fejest? - kérdezte Szinkóczi.

- Hivatalos fejet - felelte Szemerke, majd a maga fejiből hozzátette: - Úgy gondolom, helytartót.

- Levelet nem küldött a tanács?

- Kinek küldött volna, ha Hollódnak nincsen feje!

Szinkóczi rámutatott az öreg Izsópira, mintha mondta volna: íme, hivatalos ember ez, hiszen minden esztendőben egy véka gabonát kap minden háztól, hetenként egy szárnyast a soros családtól, s egy-egy tojást mindenkitől!

Hanem a vénember megrázta gyorsan a fejét, s

így szólt:

- Én nem vagyok nappali ember!

Ejnye, mit tudjanak csinálni, azon kezdettek tűnődni. Szinkóczi el-elnézett a kőszál felé, melynek a tetején nem hagyott tanácsot a holló; majd megindult a faragószín felé, ahol nagy mesterséggel villákat és gereblyéket készít már két hete.

De hát a vén Izsópi és Szemerke apród is mentek utána.

Szinkóczi faragáshoz látott, a nappali és az éjjeli személy pedig tapadva hallgatott.

Látszott, hogy nem fognak tágítani.

Végre meg is szólalt a vénember.

- No jó - mondta. - Akkor én egybehívom az embereket.

El is indult a fekete botjával, s vitte Szemerkéét is magával. Talán; hogy segítsen neki; vagy talán, hogy az emberiség ügyét, ezen a csepp Hollódon, okos ésszel olajozzák. S ahogy elmentek, egy óra múltán kezdtek is az emberek jövégetni. De csak szitty-szotty, úgy érkezett nagy ritkasággal egy-egy. Mire azonban eljött a dél, mégis együtt volt huszonöt ember. Ennyi elég is lesz, mondta a bégényi apród; majd mint a csikó, ki a szekér mellett már eljárógatott fuvarozni, nagy fennhangon előadta a bégényi üzenetet. Erre az emberek pillogva méregették egymást, hogy vajon ki lehetne a kívánt személy. De bárki szólt, Szinkóczi Balásra szállott a szó, váltig hangoztatván, hogy Hollódnak nincsen lelke és esze más.

- Hát jól van - mondta Szinkóczi -, amit érünk, azt töltünk.

Erre az öreg Izsópi felemelte a botot, és nagyot döndített véle a májusi földön, majd a Szemerke fiúhoz így szólt:

- No, fiam! Indulj sebesen, s mondd meg Bégényben, hogy a hollódi nép Szinkóczi Balzsamot választotta helytartónak.

De hát Szemerke nem indult, hanem az ujjasa bélésiből előhúzott egy levelet.

- Ammi? - kérdezte a vén Izsópi.

- Levél - mondta Szemerke.

- Hát azt mondtad, hogy nem hoztál!

- Azt mondtam - felelte a fiú -, hogy kinek hoztam volna, ha Hollódnak nincsen feje. De most már van!

S azzal átnyújtotta Szinkóczinak a levelet.

Egyszerre nagy csend lett és olyan várakozás, mint a májusi földben. Az álluk is leereszkedett, úgy lesték, hogy vajon mi lehet abban a levélben. De valami volt, Szinkóczi nagyon elkomorult, majd kicsi gondolkodás után a zsebibe tette a levelet, rámutatott a fiúra, s odaszólt a vén Izsópinak:

- Üsse agyon azzal a bottal!

Szemerke nem vette zokon a helytartó kurta szavát, hanem röhintett egyet, hogy íme, az öreg bölcséken mekkora diadalt aratott.

- Mi van a levélben?! - kiáltották többen is.

Szinkóczi azonban nem tudatta a levelet, hanem illendő komolysággal, de kérelemmel is a szóban, azt mondta:

- Most mindenki menjen haza. S kinek mi van, költse el szépen a délebedet. De aztán, uzsonna tájban, vagyis öt órakor, minden háztól itt legyen egy ember. De lehetőleg a fej. Mert fontos dolog van a levélben. Akkor megmondom, hogy mi.

Szemerkéhez pedig így szólt intelemmel:

- Ha megmondod valakinek, hogy mi van a levélben, az első beteg malac helyett te fogsz meghalni. Értetted?!

- Hát mi van a levélben? - kérdezte a fiú.

Szinkóczi meglepődött, de fordított ő is egyet a dolgon.

- Ha nem tudod, mért akarod tudni?

- Hadd tudjam, hogy mit ne tudjak.

Az emberek felderültek a Szemerke sima eszén, s belényugodván a végzésbe, széledezni kezdtek. Elment az öreg éjjeli pásztor is, nemkülönben a fiú. Szinkóczi még dolgozott egy ideig, de az esze a gereblye fogai között folyton a levélre futott. Nyughatatlan volt, letette a szerszámokat, és elindult a kőszál felé, mint a holló. Megkerülte a sziklás

hegyet, mely elveti róluk a nagy szelet és a viharok mérgét, mint a bástya. Aztán a mezők felé vette az útját, ahol bokor és föld csupa bizalmat hajtott mindenütt. Madarak villogtak a lényben, mintha hideg éjszakák és nappali veszedelmek ellenére biztató üzeneteket hordoztak volna jelen és jövő között.

Döntött magában.

Aztán hazament, és megírta Bégénybe, hogy miképpen határozott a hollódi nép. A levelet a zsebébe tette, és várta a gyülekezetet. El is jöttek az emberek, szinte valahányan. A mogyoróból a kíváncsiság mind dióra növesztette a szemeket, úgy várták, hogy vajon mit akarnak a bégényi előljárók.

- Halljuk, halljuk! - kiáltották.

Szinkóczi odaállt az emberek elé, s szép lassan és nagy nyomatékkal elolvasta a bégényi előljárók levelét, minek a végére olyan ámuldozás támadt, mintha az orruk előtt egy szilvafán alma termett volna. Szinkóczi várt egy kicsit, majd az alkalmas percben és a levél értelme szerint így szólt:

- Egyszóval, emberek, azt ígéri a bégényi tanács, hogy megépítteti nekünk az iskolát; hogy nagy kutat fúrat a szikla alatt; hogy hivatalos boltot

állít nekünk, s hogy orvost járat ide minden héten. De ellenben a bajban osztoznunk kell. Vagyis a tíz kulákból, akit Bégényre kiszabtak, kettőt nekünk kell adni. Az ámulat egyszerre zúgásra váltott.

- Nincs itt senkinek földje!
- Sem üzlete!

Szinkóczi várt egy darabig, hogy áradjon a gyülekezet, majd arra biztatta az embereket, hogy javasoljanak kettőt. De mivel csak gabalyodva forogtak és tátogtak az emberek, neki kellett szólni ismét.

- Hát, emberek! - kezdte is a szót. - Én nagyon jól tudom, hogy itt, Hollódon nincsen a kívánt minőségre alkalmas ember, mert bizony, itt virágoskertnél vagy veteményeskertnél nagyobb földje senkinek nincs. De azt is jól tudom, hogy iskola kéne; hogy közös, jó kút kéne, s hogy bolt és orvos kéne. Ne legyünk hát ellenségei magunknak, hanem a jövőnk érdekében járuljunk hozzá a létszámhoz. Ha a fehérből feketét kell adni, hát adjunk két kéményseprőt; majd leomossák munka után magukról a kormot!

Okosan beszélt Szinkóczi, de mégsem neveztek meg senkit.

- Hát jól van - szólott akkor okosan mégis. - Ha nincsen más mód, mert úgy látom, akkor kimondom az első segítő szót magam. Vagyis, bár a hollódi hivatalos vezető a mai naptól kezdve én vagyok, az egyik kulákságot mégis magamra vállalom!

Megdöbbenek az emberek, hogy éppen Szinkóczi Balzsam legyen az egyik kéményseprő. De aztán az arcok megenyhültek és szeretet sugárzott azokról. Olyan csend lett, mintha nagy ígérettel gyermek született volna, vagy bégetni kezd vala egy leszállott báránnyal.

- Én is vállalom a másikat! - kiáltott az öreg Izsópi pásztori majd csendesesen utánatette: - Száraz ágon ügysem marad meg a baj.

Mosolyogva nevettek az öregeket, majd a levegőbe emelték, életiben először úgy ünnepelték. Szinkóczi is, bár hivatalos ember volt, segített az emelésben; utána pedig Szemerkének átaladta a válaszevelet, amit a gyűlés előtt már oly bölcsen megírt, s a levél mellé így szól a fiúhoz:

- Ezt elviszed, s eleven szóval is megmondod, hogy búval bajt gyógyítottunk. Vagyis, mindenben úgy határozott a hollódi nép, ahogy ebben a levélben írva van:

Mosolyban csillogva ment el a fiú, akár a délutáni madarak a jövőbe. S mivel búcsúzni készült az arany nap is már, a kőszál tetején ismét megjelent a holló. Megfente csőrét a szikla tiszta kővén, s öreg létére olyan hetykén állott, mint a vadrózsa bimbója a szélben.

KÁLMÁN LÁSZLÓ

KÖZÖS TÉR – KÖZÖS ÖRÖKSÉG

Ezzel a címmel nyílt kiállítás a határon túli magyar lakta területek 1999 és 2010 között megújult épített örökségéről Torontóban az Árpád-házi Szent Erzsébet Római Katolikus Templom előadótermében. A tárlat S. Sebestyén József építész és műemlékvédelmi szakmérnök kezdeményezésére és az ő összeállításában valósult meg, megőrkítve e két évtizednyi munka eredményét.

Sajgó Szabolcs plébános megnyitó beszédében a "Tantum scimus quantum memoria tenemus" latin idézetre hívta fel figyelmünket, mely magyarra fordítva azt az üzenetet közvetíti, hogy „Annyit tudunk, amennyit az emlékezetünk megőriz.”

S. Sebestyén József néhány mondatban összefoglalva a kiállítás történetét elmondta, hogy a magyar állam az 1998-ban, a kulturális tárca által elindított Nemzeti Örökség Programot az országhatárokon túl élő magyar közösségek számára is elérhetővé tette. Ez mind szakmai, mind anyagi támogatást jelentett, és legfőbb célja az volt, hogy elősegítse a szakszerű állagmegóvást, helyreállítást és fenntartást, továbbá a majdani hasznosítást. A tárlat anyaga, a Kárpát-medencét járva, ezen közös örökség feltérképezése és helyreállítása során készült el.

Common Space – Common Heritage
Publication of the exhibition on the renewed architectural heritage in the Carpathian Basin
(the restorations took place with the support of the Hungarian Government)

Between 1999 and 2010, the Hungarian Government spent 1.5 billion Hungarian Forints to renovate and protect the originally Hungarian monuments, which are nowadays situated beyond the Hungarian borders, including the Cathedral in Gyulafehérvár (Alba Iulia, Transylvania, RO) and one of its chapels, the so-called Lázói Chapel. The support of Hungary, the presence of experts at the restorations and the research activities in collaboration with locals, created new workplaces and strengthened the idea of heritage protection. The present state of the renewed monuments and the proficient work which helped them to be restored professionally helps secure their survival for future generations. Without this immense work, professional attitude and the subsidy of the Hungarian state, these monuments certainly would have been deteriorated or destroyed.

The main aim of the Hungarian support was to help the professional restorations, maintenance, and finally, the utilization of the repaired monuments. Furthermore, it was equally important to enrich the local communities regarding their traditions and culture.

The publication includes c. 60 monuments, along with photographs, drawings and English texts on the research, restorations and documentations executed by professional architects, archaeologists and art historians. The publication is based on the exhibition which was shown in Sepsiszentgyörgy, Pécs, Budapest, Esztergom, Komárom (HU), and in New Brunswick (New Jersey, USA) and Brussels. In 2012, the exhibition is planned to be displayed in Oslo, Toronto, Hamilton (Canada), and could be seen in the Netherlands, Sweden, maybe later.

The publication can be ordered at the Publisher or at the editor. The price is without postage: 22 EUR/book, 26 USD/book and 35 EUR/book, 47 USD/book if postage is included, but these depend on the current rate.

Addresses are: crew@ecvprint.hu and josebestyenv@gmail.com

közös tér
közös
örökség

COMMON SPACE
COMMON HERITAGE

A kiállítás több hazai és külföldi helyszínen is szerepelt már. Sepsiszentgyörgy, Pécs, Esztergom, Komárom, Brüsszel, New Brunswick (New York állam) és Oslo után a tárlat a Kanadai Magyarok Országos Szövetsége meghívására most Torontóban került bemutatásra. Következő állomása a Niagara Falls-on sorra kerülő Észak-Amerikai Magyar Református Diaszpóra Konferencia lesz, amelyre a világ minden tájáról érkeznek résztvevők. A kiállítás anyaga könyv formájában is megjelent két nyelven - magyarul és angolul.

Beregszentendre

A szacsvai református templom

Sepsikilyéni unitárius templom

100 ÉVE SZÜLETETT WEÖRES SÁNDOR

ÖNARCKÉP

Barátom, ki azt mondd, ismersz engem,
nézd meg szobámat: nincsenek benne díszek,
miket magam választottam; nyisd szekrényemet:
benn semmi jellemzőt sem találsz.

Kedvesem és kutyám ismeri simogatásom,
de engem egyik sem ismer. Ócska hangszerem
rég megszokta kezem dombját-völgyét,
de ő sem tud mesélni rólam.

Pedig nem rejtőzöm -- csak igazában nem
vagyok.

Cselekszem és szenvedek, mint a többi,
de legbenső mivoltom maga a nemlét.

Barátom, nincs semmi titkom.
Átlátszó vagyok, mint az üveg -- épp ezért
miként képzelheted, hogy te látsz engem?

Born in Szombathely, Sándor Weöres was brought up in the nearby village of Csöngé. His first poems appeared when he was nineteen, being published in the influential journal Nyugat ("West") through the acceptance of its editor, the poet Mihály Babits. Weöres attended the University of Pécs,

studying law first before moving on to geography and history. He ultimately received a doctorate in philosophy and aesthetics. His doctoral dissertation *The Birth of the Poem* was published in 1939. It was in 1937 that he made the first of his travels abroad, going first to Manila for a Eucharistic Congress and then visiting Vietnam and India. During World War II Weöres was drafted for compulsory labor, but was not sent to the front. After the end of the war, he returned to Csöngé and briefly lived as a farmer.

In 1948 Weöres again travelled abroad, residing in Italy until 1949. In 1951 he settled in Budapest where he would reside for the rest of his life. The imposition of Stalinism in Hungary after 1948 silenced Weöres and until 1964 little could be published.

BOLDOGSÁG

`A férfi`

Szeretem ernyős szemedet,
etető puha kezedet,
mellém simuló testedet,
csókolnám minden részedet.
Ha minket földbe letesznek,
Ott is majd téged szeretlek,
ősz zúporral mosdatlak,
vadszőlő-lomballal csókollak.

`A nő`

Hidd el, ha egyszer meghalunk,
föl a felhőbe suhanunk.
Vének leszünk és ráncosak,
de szívünkben virágosak.
Nagy felhő-hintánk csupa láng,
alattunk sűrűg a világ,
gurul a labda, sül a fánk,
mosolyog hetven unokánk.

Weöres Sándor Szombathelyen látta meg a napvilágot 1913. június 22-én, mégis a cseri dombok tetején gubbasztó kis falut, Csöngét tekintette szűkebb hazájának, mivel itt töltötte gyermekéveit és ifjúkorát. Az elemi iskola elvégzése után a szombathelyi reáliskolában végezte középiskolai tanulmányait. Mindössze tizenöt éves volt, amikor megjelent első verse, az *Öregek*, melyre Kodály Zoltán is felfigyelt és megzenésítette. Rossz tanulmányi eredményei miatt a győri reálba írták át, de végül Sopronban tett érettségi vizsgát. A pécsi egyetem bölcsészkarán folytatta felsőfokú tanulmányait,

ahol esztétikából doktorált. 1932-ben jelent meg első verse a Nyugatban, majd 1934-ben Pécssett első verseskötete, a Hideg van. 1935-ben Baumgarten-díjban részesült. 1947-ben nősült meg, Károlyi Amy költőnőt vette feleségül. 1989. január 22-én, hetvenhat éves korában hunyt el.

ANYÁMNAK

Termő ékes ág, te,
jó anya,
életemnek első
asszonya,
nagy meleg virág-ág,
párna-hely,
hajnal harmatával
telt kehely,

benned kaptam első
fészkemet,
szivem a sziveddel
lűktetett,
én s nem-én közt nem volt
mesgye-hegy,
benned a világgal
voltam egy.

Álmom öbleidbe újra
visszatér --
álmom öbleidbe újra
visszatér!
Alabástrom bálvány,
jó anya,
életem hatalmas
asszonya,

szemed Isis smaragd-dísz,
tisztá, szép,
hajad Pallas bronz-sisakja,
színe ép,
csak arcodon lett keményebb
minden árny,
mint a délutáni égen
vércse-szárny.

Első szép játékom,
jó anya,
gyermekségem gazdag
asszonya,
a kamaszkor tőled
elkuszált,
szemem a szemedbe
nem talált.

Így tűnődtem: "Mért szült,
mért szeret,
ha örökre élni
nem lehet?
Énmiattam annyi mindent
öl, temet!
Mért nem tett a hóba inkább
engemet!"

A kamaszkor tőled
elkuszált,
férfi-szívem újra
rád-talált,
férfi-szívem a szivedre
rátalált,
megköszön most percet, évet
és halált.

Álmom karjaidba
visszatér,
álmom karjaidba
visszatér...
Erős ház, szép zászló,
jó anya,
sorsomnak nyugalmas
asszonya.

Majd ha cseppig átfolyt rajtam
mind e lét,
úgy halok az ős-egészsze,
mint beléd.

Veres Gábor szobrászművész alkotása 2007-ből. A padon olvasható felirat: "ez a város születésem helye... ma a perint habjával van tele, úszik a híd, düledez a partfal, ó bár oltalmazná ezer angyal."

KÁLMÁN LÁSZLÓ

ÚJ MAGYAR ÁLLAMPOLGÁROK

TORONTÓBAN

Május 24-én, pénteken a Torontói Első Magyar Református Egyház dísztermében zajlott le az állampolgári eskütétel, valamint az oklevelek átadása. Az eseményen Pordány László kanadai magyar nagykövet, valamint Simon Éva konzulasszony mellett Németh Zsolt parlamenti államtitkár és Répás Zsuzsanna nemzetpolitikáért felelős helyettes államtitkár is tiszteletét tette, akik közvetlenül a Niagara Falls-on megrendezésre került Észak-Amerikai Magyar Református Diaszpóra Konferenciáról érkeztek, hogy jelenlétükkel még emlékezetesebbé tegyék ezt az új állampolgárok számára igazán jeles napot.

A program kezdetén, a magyar himnusz után, a jelenlevők két, Magyarországról összeállított zenés-képes videót tekinthettek meg, majd a Kormorán két éneke, Fehér Nóra és Vadkerti Imre hangja töltötte be a dísztermet. Előbbi egy jól ismert magyar népdalt énekelt, míg utóbbi a Bánk bán c. operából a *Hazám, hazám* c. dalt adta elő. Az ezt követő székely himnusz után, Pordány László nagykövet úr vezérletével zajlott le az eskütétel, majd az oklevelek átadása. Az új állampolgárok közül többen is népi motívumokban gazdag öltözetben vették át a várva várt okiratot. Ezt követően Németh Zsolt beszéde következett, amelyben egy örömhírt jelentett be: Októbertől újra megnyitja kapuit a torontói főkonzulátus, amelynek vezetője a helyszínen szintén jelenlevő Szabó Stefánia lesz, aki jelenleg a Külügyminisztérium Személyügyi Főosztály főosztályvezetői pozícióját tölti be. Az esemény végén a csillogó pezsgők örömmel teli, ragyogó szemekkel párosultak, hiszen honfitársaink álma beteljesült. Most már nem csak szívükben, hanem hivatalosan is magyar állampolgárok! Gratulálunk nekik!

A szerző felvétele

DANCS RÓZSA

ASSZONYSORS

Nagymama csak nagyapa halála után beszélt néha az elfojtott álmokról, a vágyakról, amelyeket élete utolsó szakaszában felélesztgetett magában. „Csak elnémitani tudta jó uram azokat, de mindig bennem voltak. Ha ábrándoztam, ha éjszakai álmaimat nappal újraképzélhettem, akkor megszépült az élet, sokszor nem is hallottam, hogy ordít nekem. Ezért tudtam elviselni az egész nyomorúságot” – vallotta be egyszer.

A család döbbenet meredt rá. Hazugsággal bátyázta körül önmagát? Csak így tudta kibírni? Belső függetlenségét mentette? De milyen áron? Miért nem harcolt vissza inkább, az emberségebb lett volna! „És a gyerekek?” – kérdezett vissza ő dacosan, már-már harcra készen. A gyermekek...

Tulajdonképpen mi jó származott volna abból, ha a gyerekei több veszekedésben nőnek fel, mint amennyit az apjuk kiutalt nekik? Inkább engedelmességet hazudva védte a családi szentséget... és saját romantikusan gazdag és tarka lelkivilágát.

A nagymama természetéhez viszonyítva hatalmas volt az a mintagazdaságnak is beillő veteményes, amely ellátta a nagycsaládot mindenféle jóval. Legélénkebb emlékeim fűződnek az ágyásokat gyomláló, kapálgató, később pedig a karos zöldpaszuly-rengetegben elvesző nagymama fűrgé, szívós, picinyke alakjához. Ott, abban a saját birodalmának számító zöld paradicsomban kivirágzott a kedve – és mesélt.

Vissza-visszatérő története Benedek Elek, a kisbaconi Elek apó halála volt. Akit mikor kiejtette a kezéből a tollat, a felesége nem hagyott egyedül elmenni, hanem maga is vele halt. Egyszerre temették őket.

Dédnagyapám csendőrörmesterként szolgált Kisbaconban, amikor ez a szomorú, de szerinte romantikus esemény lejátszódott az erdővidéki kúriában. Benedek Marcell, a fiú is megírta szülei egyidejű halálát. Ő is említi a gyümölcsöst, amely nagymama meséjéből nem maradhatott ki, és bár a valóságban napokig tartott az agónia, nagymamánál egyszerre dobbant utolsót a két nagy szív. „Anyám az ágy szélén ülve ölében tartja a drága, lehunyt szemű fejet... Óvatosan kihúzza magát az élettelen fej alól, elútte áll, ráhajol, kétszer megcsókolja. Aztán?... Mama hol van? Senki nem tudja. Eltűnt. Mit jelent ez? Utána valaki! Unokák keresik. Egyiktől egy pohár vizet kért, azzal hátrament a

gyümölcsösbe...” A nagy adag váliumtól öntudatlan álomba merült feleség két nappal túlélte férjét, ám „a kisírt szemű román főszolgabíró megadja az engedélyt, hogy anyánkat már ma délután temessék: ne kelljen az urát megvártnia” – emlékezik Benedek Marcell.

A szerelem halált legyőző erejében nagymama mindig konokul hitt. Mesélt postakisasszonykorának szép élményeiről, az egyszeri kalotaszegi kirándulásról, kolozsvári színházi estékről, Ady Endrével való személyes találkozásáról. Ezt az emléket később, Adyt tanulva, minduntalan ellenőriztem, hogy nemcsak kitalálta-e. Ám ő mindig ugyanazt mondta: unokatestvérének jogász férjét, dr. Butujás Gyulát kereste fel valamiért a költő, és a tizenéves nagymama vezette be a dolgozószobába. „Milyen volt?” – faggattam. „Szép.” Ennél több szóval soha nem jellemezte. „Szép volt, a kalapját azonnal levette a fejéről, mihelyt belépett az ajtón” – homályosodott el a szeme, de azért Léda pártjára állt, amikor középiskolás koromban elmondtam neki az Elbocsátó szép üzenet című Ady-verset.

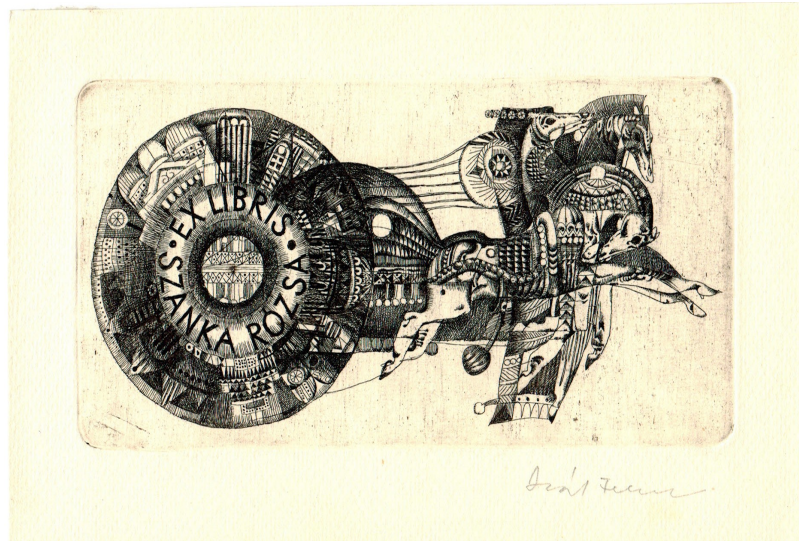
Szép asszony volt, finom mosolyú, puha lépésű, és mesék teremttek a lelkében. A szó igazi értelmében. Amikor már nem kellett a család fölött örködni, időskorában is olvasott és mesélt. Ahol megfordult, mindenütt hagyott egy könyvet, amelyhez visszatérhetett bármelyik pillanatban. A konyhaasztal bal sarkára könyökölve olvasta végig a magyar irodalom klasszikusait, az Üvöltő szeleket és a többi romantikus nagyregényt a csempekályhának támaszkodva, csak úgy, szinte röptiben. Félt talán, hogy tétlenségen kapja az ura? A félszázados beidegződés? Önmegtágadásnak álcázott lázadás...

Öregségére zsugori lett és huncut. Hosszú özvegysege idején sem panaszkodott, agyontaposott ifjúságát hangos szóval soha nem siratta, egyszer aztán mégis kiadta magából minden visszafojtott indulatát. A maga módján. Akkor, amikor egy téli sorbanállás idején megfázott, belázasodott és tüdőgyulladást kapott. Beszedegette a gyógyszereit, de nagyon gyenge volt, nem akart felkelni az ágyból. Egy vasárnap délután legfiatalabb fia riadóztatta a családot: nagymama nem fogad el semmi ételt, nagyon gyenge, talán nem fogja sokáig húzni. Az egész nagycsalád összegyűlt az ágya körül. Falusi munkában megkeményedett, érdes stílusú fiai faggatták: „Hogy van, Anyám?” Ő csak nyögött, nem volt ereje válaszolni, csukott szemmel, sápadtan feküdt és hallgatta a praktikus tanácskozást. „Elég rosszkor hal meg anyám – mondta az egyik fia – mert kővé fagyott a föld, nehéz dolguk lesz a sírásóknak.” „Az igaz, aztán a ravatalozás is

nehézkés lesz, mert...” – toldotta meg a másik bátyám, mire nagymama felnyitotta a szemét. „Nehogy apátok mellé temessetek!” – adta ki a parancsot. A fiai megzavarodtak. Ilyesmire soha nem számítottak – legkevésbé ilyenszerű engedetlenségre. Hiszen akár szíjat is hasíthatott volna az apjuk az anyjuk hátából, soha nem szisszent fel ilyen energikusan a sorsa ellen. Éppen ez az akaratosság, látszólagos gyengeségének ez az ellentmondása döbbsentett rá engem arra, hogy még nagyon messze van az a félelmetes vég. Közelebb hajoltam nagymamához, és narancsot kezdtem kínálgatni neki. „Nem kell, nem tudom lenyelni” – nyöszörögte. „Dehogynem, nagymama, pár csepp levét csak”, és az ajkára nyomtam a narancsszeletet. Száraz, cserepes ajka szétnyílt és mohón bekapta a gyümölcsöt. És utána a többit is... „Nagymama, képes lenne éhen halni csak azért, hogy lássa, ki mennyire fogja megsíratni?” – súgtam oda neki, hogy ne hallják a temetési előkészületekkel elfoglalt férfiak. Nagymama először kuncogott, majd hangosan felkacagott... Még tizenhárom esztendő volt boldogan, utazgatva, szerelmi történeteket olvasva, csillapíthatatlan feltűnési vágyával, bárhol, mindig az asztalfőre telepedve. Amikor élete végső stációjához érkezett, már maga beszélt a „jóúrral” való találkozásról, ahogy nagytatát emlegette...

Nagymamát soha nem hallottam veszekedni. Még arra sem emlékszem, hogy valaha is felemelte volna a hangját. Halk volt, kicsi, hófehér haját kontyba tűzte, de élete végén rövidre vágatta és daueroltatta. Megunta az elfogadott szokásoknak kijáró önfeladást...

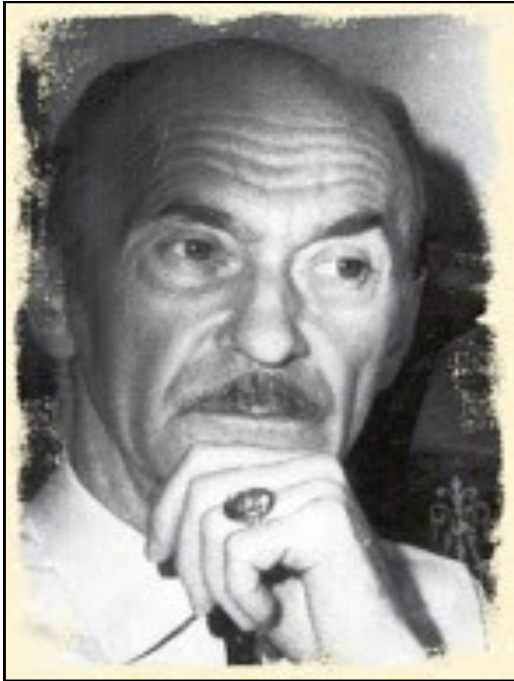
(Szemelvény a szerző Vaddisznók törték a törökbúzá c. gyűjteményes kötetéből).

Deák Ferenc kisgrafikája

100 ÉVE SZÜLETETT JÉKELY ZOLTÁN

Jékely Zoltán Nagyenyeden született Áprily Lajos fiaként. A család 1926-ban Kolozsvárra költözött, majd 1929 nyarán apja úgy döntött: fiai jövője érdekében Budapestre települnek.

Húszéves korában már érett költő volt, nemzedékének egyik legnagyobb tehetsége. Versei a Nyugatban, a Szép Szóban, a Válaszban, az Erdélyi Helikonban jelentek meg. 1939-ben megkapta a Baumgarten-díjat. A második bécsi döntés után visszatért Kolozsvárra. Ott ismerte meg Jancsó Adrienne előadóművészt, akit 1942-ben feleségül vett, hamarosan leányuk, majd fiuk született. 1946 augusztusában családjával visszaköltözött Budapestre.

1948-ban Álom című verseskötetét a hivatalos kultúrpolitika „dekadens temetőköltészetnek” minősítette, a könyvet betiltották és bezúrták, Jékelyt kizárták az Írószövetségből. Az irodalmi életbe csak 1956-ban térhetett vissza. Az 1960-as évektől aztán egymást követték verseskönyvei. Gyűjteményes és válogatott kötetei: Csillagtoronyban (1969), Az idő-sárkányhoz (1975), Évtizedek hatalma (1979). Regényekkel, elbeszélésekkel, esszéekkel is jelentkezett. 1970-ben és 1979-ben átvehette a József Attila-díjat, a Kossuth-díjat azonban csak 1982. március 19-én bekövetkezett halála.

JÉKELY ZOLTÁN

PISZTRÁNG-BALETT

A gát alatt a nagy tó színe holdas,
egy cuppanás, egy árny, egy loccsanás,
pufók hold fényinél egy villanó has,
elhibázott ugrás, vad farkcsapás.
A martban a menyhal már aluszik,
s köve alatt hízik a botikó;
az ingola álmában is uszik,
mint egy tengeralattjáró hajó.

Most már csak a pisztráng van ébren,
cuppogó, vad éhségtáncába kezd;
holdas felszínen, kékes vízfenéken
cikázik a sok vérespettyű test.
Hol vannak most a koronás kígyók?
alusznak valami mély sziklalyukban;
apró márnát s nagyfejű botikót
emésztenek telizabált hasukban.

Vajjon hol van most Kaskötő Dani,
a vén vadász, merre sátoroz?
csapdához készül vidra-rántani,
holdas vízháton halat szigonyoz.
Ugye, holnap elindulunk, Apu,
s megkeressük halcsontos kalibáját,
a Kuvaszónál, keserűlapu
között, hol nemrég utoljára látták? –

TAVASZ

Halász Gábornak

Tavaszi, Tavasz! – édes bűvópatak,
fel-felüti borzas fejét a télben:
(Elrontott szerelem, mely megmarad
s úzi az embert egész életében.)
Ónos-eső hull, lágyan jár a szél,
s olyan melegség száll a levegőben,
melyhez hasonlót nagy fehér kenyér
ízében éreztünk valaha régen.

Be különös, láttató pillanat!
Jaj, magamat be árvának találom!
Jaj, valaminek ma vége szakadt –
Míntha egyedül volnék a világon.
Egyedül járok, mint egy idegen,
kinek családja hetedhét határon
is túl maradt, vagy túl a tengeren;
míntha nem volna se hazám, se párom,
s míntha a földhöz csak ez ál-tavaszi
s a régi friss-kenyér íze kötözne,
mely évenként megújul s ugyanaz –
míg másulunk mi s elmúlunk örökre.

VARGA GABRIELLA

HUSZADIK HALÁLÉVFORDULÓ: JAKAB ANTALRA EMLÉKEZTÜNK HAJDÚNÁNÁSON

Előkerült egy leirat – éppen 20 évvel ezelőtt keltezték

Ha végiggondoljuk, 84 életéve alatt hány helyen élt életvitelszerűen szeretett püspökünk, dr. Jakab Antal, akkor a következő eredményre jutunk: Kilyénfalván töltött gyermekkor után diákként lakott még Gyulafehérváron, majd felszentelt papként szolgált Ditróban és Kolozsváron, majd ismét tanulmányokat folytatott Rómában, azután pedig papként működött Gyergyószentmiklóson és Búzásbesenyőn, majd Gyulafehérváron teljesedett ki a hivatása. Így tudtuk eddig. A születése századik évfordulója alkalmából szervezett emlékévi folyamán és az annak lejártával megalakult Jakab Antal Keresztény Kör tevékenysége során is különösen figyeltünk arra, hogy az említett helyszínek mindegyikére eljussunk emlékprogramjainkkal, nem is sejtve, hogy a sor hiányos, egy kocka hiányzik az előttünk járók és a magunk kutatásai által kirajzolt kép teljességéhez. Jakab Antal ugyanis az említett településeken kívül egy másik városban is lakott, mégpedig bő egy esztendőn át, hétéves korától nyolcéves koráig, az 1916-os székely menekülés elszenvedőjeként. A város neve pedig, ahová háromezer-kétszáz földijével, köztük édesanyjával és négy testvérével együtt akkor elvezetett útja és ahol a helyben lakók szívük teljes szeretetével befogadták: Hajdúnánás.

HÁTTÉRANYAG

Kétszázézer székely menekült el otthonról

Az első világháború derekán, 1916 kora őszen, amikor Magyarország keleti vármegyéit román katonai támadás érte, 206 ezer székely kényszerült arra, hogy mindent hátrahagyva elmeneküljön otthonról. Mivel a 17 és 56 év közötti férfiak a csatatereken harcoltak, a

nincstelenség és a bizonytalanság súlyos terhével gyalogosan, szekéren vagy nyitott és zsúfolt vasúti szerelvényeken útra kelt menekültáradatban leginkább édesanyák, gyermekek, idősek és betegek próbáltak megküzdeni mérhetetlen bánatukkal és kétségbeesésükkel, nem kevésbé a hosszú, megpróbáltatásokkal tele utazás viszontagságaival. A menekülők több napon, sőt több héten keresztül úton voltak, míg fedélhez jutottak. Ideiglenes tartózkodási helyüket az akkori magyar belügyminisztérium jelölte ki: a Csík és Maros-Torda vármegyéből érkezőket Hajdú és Szabolcs, a szebenieket és az alsó-fehériekeket Bács-Bodrog, a brassóiakat és a nagy-küküllőieket Torontál, a fogarasiakat Csanád, a kis-küküllőieket Csongrád, a hunyadiakat pedig Arad vármegyébe irányították.

A hajdúk földjére és annak fővárosába, Debrecenbe 1916 őszen 20 ezer székely menekült érkezett, onnan vezényelték tovább őket Hajdú vármegye különböző településeire. Az Alföld északi peremén fekvő Hajdúnánás összesen 3200, főként Csík vármegye településeiről érkezett menekültet fogadott be. Közöttük volt a Kilyénfalváról két tehén vontatta szekéren elmenekült György Rozália is öt gyermekével – köztük a hétéves Jakab Antallal.

Kilencvenöt évnek kellett eltelnie ahhoz, hogy a menekülés körülményeit, a menekülő székelyek lelkivilágát, a befogadó hajdúk kitárt szívét és kapuját, az együtt töltött mindennapok megannyi szépségét és nehézségét megismerjük, úgy, olyan közletről, mintha magunk is átéltük volna, mintha az első világháború pusztító zajaitól riadtan mi is a félelmetes bizonytalanság talaján lépkedtünk volna a valamikori hazatérés reménye felé.

A gyermek Jakab Antal is élt tehát Hajdúnánáson Most már értjük, miért nem találtunk adatot Jakab Antal elemi iskolai tanulmányainak második, 1916/1917-es évére vonatkozóan: azért, mert ezt a tanévet a későbbi gyulafehérvári püspök nem szülőfalujában, a kilyénfalvi római katolikus felekezeti iskolában, hanem Hajdúnánáson a menekültek iskolájában végezte el. A csonka Jakab család bő egy évet élt Hajdúnánáson. Örömeikre az olasz fronton harcoló családfő – felettese jóvoltából – többször is felkereshette őket. György Rozália az öt gyermekkel – a két tehén vontatta szekéren – 1917 nyarán tért vissza Kilyénfalvára...

Székely Menekültek Emlékoszlopa

A templom bejáratának bal oldalán egy kő emlékoszlopot, a *Székely Menekültek*

Emlékoszlopát helyezték el, amelyen a következő szöveg olvasható: „Emlékezzél annak emlékezetére, hogy dr. Berencsy János (1881–1930) polgármester áldozatos munkája nyomán Hajdúnánás népe 1916 őszén 3200 székely háborús menekülttel osztotta meg hajlékát. Közöttük volt a kilyénfalvi Jakab Antal (1909–1993), aki 1980–90 között gyulafehérvári püspök volt, valamint a csíksomlyói Domokos Pál Péter (1901–1992), akit néprajzi munkásságáért később a Csángók Apostola címmel tiszteltek meg. A befogadás 95. évfordulóján állította a Római Katolikus Egyházközség 2011. szeptember 10-én”.

Az avatás alkalmával az emlékoszlop talapzata mellett Kilyénfalváról és Csíksomlyóról hozott földet hintettek szét székely népviseletbe öltözött fiatalok. Az emlékjelet és a mellette elültetett, a Hargitáról származó két ezüsfenyőt 2011. szeptember 10-én Horváth István gyulafehérvári kanonok-plébános, valamint Nt. Gudor András gyulafehérvári református lelkész áldotta meg – tekintettel arra, hogy a menekültek között annak idején református vallásúak is voltak...

Hajdúnánáson is élt és kislelemistaként tanult tehát Jakab Antal – és mivel erről nem tudtunk, a centenáriumi év alatt oda nem jutottunk el.

Hajdúnánás az egyetlen olyan település Magyarországon, ahová kőbe – emlékműbe – vésték Jakab Antal püspök nevét, és mi eddigi programjainkkal ebbe a városba még nem jutottunk el.

Hiánypótlónak tekinthető tehát a tény, hogy Jakab püspök halálának 20. évfordulójáról az ő emlékét csodálatra méltó lelkesedéssel ápoló helyiekkel együtt a Jakab Antal Keresztény Kör ezúttal Hajdúnánáson emlékezett meg.

A Hajdúnánási Római Katolikus Egyházközség és a Móricz Pál Városi Könyvtár közös szervezésében utóbbi termében május 4-én délután szemet-lelket gyönyörködtető látvány fogadta az érkezőt: a kifüggesztett székely zászló és Jakab püspök kinagyított, állványra helyezett portréja mellett további kinagyított és bekeretezett fényképekből, valamint az életét és munkásságát feldolgozó kiadványokból gondosan be- és elrendezett kiállítás szolgált a Szólláth Tibor polgármester fővédnökségével tartott, 16 órakor kezdődött rendezvény díszletéül. Mindenekelőtt a rendezvény házigazdája, Buczkó József néprajzkutató, a könyvtár igazgatója, a székely-hajdú közös múlt hivatkozott nagyon fontos részletének feltárója

üdvözölte a jelenlévőket, majd dr. Juhász Endre László, a város alpolgármestere, Juhász Imre római katolikus plébános és Gacsályi Gábor református lelképásztor mondták el köszöntő szavaikat. Ezt követően a *Püspöknek született* vezérgondolat mentén Varga Gabriella, Vencser László és Buczkó József közösen felidéztek Jakab Antal küldetéses életútját. A másfél órás programot Baricz Lajos marosszentgyörgyi papköltő verseinek tolmácsolásával Holocsi Mária Anna, népdalok és ősi székely himnuszunk eléneklésével pedig Csinószki Mária zenetanár és Szabó Ágnes színesítette, és természetesen nem maradhatott el Jakab püspök hangjának bejátszása sem: a bő kétperces felvételen a hajdúnánásiak Jakab Antal ékesszóló előadásában hallhattak azokból a gondolatokból, amelyeket Isten szolgája, Márton Áron püspök temetésén elmondott búcsúztató szentbeszédében fogalmazott meg.

A megemlékezés különös pillanata volt az, amikor Buczkó József elmondta: 2013. első napjaiban egy újabb érdekes, Jakab püspök hajdúnánási életszakaszával összefüggő adaléokra, egy kéziratban fennmaradt visszaemlékezésre bukkant, amelynek szerzője Draveczky Imre (*forrás: Századunkban a gyilkos láng kétszer pusztított. Hajdúnánás, 1993. Kézirat, 42–43. old.*). Nézzük csak meg az évszámot, amikor ez az írás keletkezett, amikor a szerző e sorokat papírra vetette: 1993! Éppen 20 évvel ezelőtt! Vajon véletlen-e, hogy éppen most, Jakab püspök halálának 20. évfordulójának esztendejében került elő? Aligha! Ha pedig megismerjük az írás tartalmát, már cseppet sem lesz kétségünk afelől, hogy a Gondviselés ismét erősíteni kívánt a Jakab püspök és a befogadó hajdúk szellemi örökösei közötti köteléken. Idézzük hát ide az írásrészletet teljes terjedelmében, mint mostani emlékezésünk különleges és csodálatos formáját...

Egy nánási kálvinista derék meghajlása Jakab püspök úr előtt

„Egy örökké tartó, bennem és bennünk maradt élményt hadd írjak itt le.

Hajdúböszörményi pedagógusokkal 1987 nyarán Törökországba utaztunk. Utunk során megnéztük a gyulafehérvári székesegyházat. Odaérve bementem a püspöki palota kertjébe, azzal a szándékkal, hogy keresek valakit, aki beenged bennünket a templomba és magyarul. Beérve az udvarra, alacsony, nagyon szép arcú, idős papot találtam, aki egy fiúcskával társalkodott. Odaérve szólítottam és kérdeztem: tud-e magyarul? A csupa szív ember rám nézett és azt mondta: »Én csak magyarul szeretek beszélni!« A kedves szavakra tiszteletemet fejeztem

BÁGYONI SZABÓ ISTVÁN

TORONYGOMBI FELJEGYZÉSEK

„Templomtornyaink környékét felfelperzselték, el-elorozták. De az Isten házában égre emelt kézzel üzenő Időt toronygombok világegyetemet sejtető gömbjei őrzik Erdélyszerte - mind a mai napig. Anyanyelvünkön. Képzeljük el, vajon miről is szólhatnak... hozzánk, isteni magasságokból.” (Kós Károly)

„Czipó alapítvány” – és diákjövő

Az adomány, a „collecta” révén összekalapozott segély, jobb módú polgár vagy egykacros jobbágy tarisznyába tett könyörület szívesen fogadott volt századok során Erdély majd minden scholájában. Bár a könyörület édestestvére a könyörgésnek, mégis hasznosnak kellett bizonyulnia, annak is bizonyult. A százszor feldúlt és reformált eklézsiák kasszája az idővel szikárult. Darab kenyér, csupor gabona, kikopott bocskor, agyonhordozott katonaláda, jó élű bicsak, kés vagy más apróság – nem egy fiatal mentett meg a földbebutulástól. (Ha megmentett. Ha úgy nem jártak, mint a bágyoni két késes studiosus-deák.) „A várfalvi eklézsia a pincze padlására adott elég tutaj deszkát, és a bágyoni eklézsia egy tölgyfát” – olvasom a tordai unitárius iskola 1743-as újraképzésének adatait összehordó iratokból; Berde Mózes uram 1888-i végrendekezésében „czipó alapítványt” tesz, illetéknéppen: „Kis-Küküllőmegyében N.-Bunon és ennek határában fekvő birtokaimat minden jogaimmal [...] öröklő a vallásközönség és ennek jövedelmeiből ezennel kenyér, illetőleg czipó alapítványt teszek és pedig: kolozsvári főiskolánkban 100 (száz), tordai iskolánkban 50 (ötven), sz.-keresztúri iskolánkban 50 (ötven) [...] jó erkölcsű, igazán szegény, jó tanuló, a törvényeket tisztelő [...] tanuló részére úgy, hogy minden tanuló kapjon naponként három jó, egészséges, tápláló kenyeret vagy czipót; ilyen czipót egy 16 kupás erdélyi vékából szokás sütni 60 darabot...”¹

Az alamizsnára szorult „igazán szegény” tanuló akadt elég Aranyosszéken, túl sok is, olyannyira, hogy kalapolásra, collectálásra minden évben egyszer-kétszer sor került:

„Karácsonykor kéregetnek és pedig úgy, hogy mikor elég studiosus van, négy csoportba osztatnak kettenként. Mikor ezeknek Torda városában befejeződött a kéregetésük, egyenként átmennek a saját vidékükre. Egy vidéket

kéregetnek: Bágyon, Sinfalva, [...] Mihai Viteazul2; másodikat: Kövend, Rákos, Várfalva; harmadikat: Toroczkó; negyediket: Toroczkószentgyörgy. [...] Mikor a mondott eklézsiákban karácsonykor befejeződött a kéregetés, új évben más eklézsiákhoz mennek kéregetni [...], a bágyoniak Mészköre, Szindre, Turba, Komjászegre. A kövendiek Kolozsra, Szovátra; a toroczkóiak Járába, a toroczkószentgyörgyiek Csegezbe [...]. Ezek a diákok prédikálnak is a saját vidékükön.”

Nem illett csak amúgy zsebre vágni az adományt, tudásából kellett csipetnyit fizetnie a kéregető alumnusnak, egy-egy senki által nem értett – de fülnek és áhítatnak szép – latin idézettel, karácsonyi istentisztelettel, utcasarkokon összeverődött fiataloknak elmondott történetecskékkel. Véres időkben hírvivökké, falvak követeivé váltak. Mondják, így tett az a két bágyoni diák is, az „a két késes”. Nevüket senki sem jegyezte meg, ha maguk a „CSM ET JG 1707”-et be nem vésik a tordai uniterok templomát körülvevő kőkerítésbe, még az a – már mondai köntöst öltött – mesécske sem jutott volna el fülünkig, amit az ötvenes évek derekán magyarázott el a harangozó-iskolaszolga négyünknek, ötünknek, bámészködő diákoknak. Azóta sem hallottam senkitől, ezért tűnik gyanúsán igaznak.

Akkorácska lehettem, mint most ti. Apám is harangozó volt, de csak az, egy egész mesterség volt, nem kellett kipótolni iskolát-szolgálással, jócskán megéltünk a fizetésből meg az adományokból. Mondom, akkora lehettem volt, amekkorácskák ti vagytok, amikor újjáépítették, újrafedték a templomot, s vele ezt a kőkerítést is. Apám nagyapja Szentiványi Bartók János rektorsága idején szolgálta volt e falakat, de kenyéradó urát is annyira, hogy amikor annak idején három, dánokkal kevert lovas- és gyalogezred lepte el a várost és Keresztesmezőt egyaránt, övele a védettebb bágyoni és kercedi szegbe menekült. Az iskolaharangot – mind a kettőt – magával hurcolta; a nagyobbikat szekérré eszközálva, „szekértoronnyal” tartották meg „lármafa” funkciójában, a kisebbiket alumnusok hordozták hol kabátjuk, hol kalapjuk alatt, hogy a kellő időben (s akkor éppen nagyon kellett a felharangozás!) megkongathassák. Hogy mindent össze ne zavarjak, akkor történt meg ez az eset avval a két bágyoni késessel. Az egész vidék felfelperzselt udvarhoz volt hasonlatos. A kenyér eltűnt az asztalról, a tűz pedig kialudt a kemencékben. Akiket el nem ért a perzselő labancok kardéle vagy golyója,

azok az erdőkbe menekültek. Itt folytatódott az élet, erőgyűjtés a megmaradásért. Hogy meddig kellett az unitárius diákoknak a bágyoni erdőben hittant tanulni, nem tudhatni, elég az hozzá, hogy hitükben mindenképpen megerősödve, ha számbelileg megcsappanva is, visszatérhettek mesterükkel ide, e falak közé. Kettő kivételével. A két bágyoni késes kivételével. Hogy mindent össze ne zavarjak, a ma is Aranykút árkának nevezett erdő részben húzódtak meg annak idején a diákok. Hatalmas árokforma e hely, a Bágyonnal szomszédos Kercsedre néz, úgy Nagyenyed felé. Felső része tölgyes és imitt-amott akác. Na, itt ütötték fel „iskolapadjaikat”. Hogy mi végre? Nem aritmetikát, nem latint bifláztak, az szent... Úgy magyarázták nekem is, hogy kisebb csapatokra oszlott az osztály. Kettő vagy három a harangokkal járt, mások élelmet szereztek; éjszakánként pedig mindenik felkereste azt a faluhelységet, ahová addig járatos volt, ahol kéregetett vagy prédikált alkalomadtán. Így esett aztán, hogy annak a két bágyoninak Mészköre kellett átjönnie megtudakolni a fehér templomtornyok bajtáborát. Mert ez volt bővíben. A falu kántoránál bujkált valamelyik tordahasadékbeli kuruc, ha nem éppen maga Balika volt, akitől „leckét kaptak”, történelmi idő diktálta házi feladatot. Kétszázvalahány furcsa verekedő szerszámot kellett összegyűjteniük: kétszázvalahány bágyoni kést. Azt mondják, szőlőkarókra kötözve lándzsa gyanánt használták a sebtében innen-onnan összefutott környékbeli szegénylegények. Karókat a rákosi meg várfalvi szőlősből szereztek, persze mások, így szervezték meg. Elég az hozzá, hogy az én két bágyoni diákom eredményes munkát végezhetett, mert röviddel azután kés-lándzsás kuruc csapat tűnt fel az iskolát körülvevő Rákos patak partján, hogy az ott fogva tartott tordai polgárokat kiszabadítsák, no meg szétrebbentsék a tétlenül amúgy sem ülő idegen katonaságot.

Bartók János rektor urunk feljegyzése szerint az iskola 14 diákja vett részt ebben a különös, de cseppet sem egyedülálló vállalkozásban... A két bágyoni sóbányásznak öltözve, nagy sódarabokat cipelve jutott be a várszerűen körülépített udvarba. Ők nyitották ki a hátsó kaput a kimenekülők számára. Az éjszakára várva, mert így volt bizonyára alkalmasabb, a templom kőkerítésének támaszkodó raktárhelyiségben tartózkodtak, akkor véshették be a kőfalba a „CSM ET JG 1707”-et... A patakon túliak szerint a szegénylegények a diákok kalauzolásával kiszorították a dánok lovasezredét az iskola udvaráról, akkor égett volt le a patak melletti alsó kis torony a secessussal és a templomfalnak

épített faraktárral együtt. A raktárban rekedt a két bágyoni diák is... Majd később az ő emléküket megőrizendő, vésték be ismeretlen kezek és vésőlapok ezeket az iniciálékat. (Talán valamikor a toronygombokat felfeszítők az ő nevükre is rábukkannak majd...) De, jaj, fiaim, túl kevés lehetett annak az ideje, aki vésett, mert hiszen – bizonyára – nemcsak kettőt kellett volna megörökítenie az emlékezetnek... Meglehet, új ellenség zavarhatta megint ki őket saját ereszkük alól...

“Hej, Csegezi Márton, hej, Jenei Gábor, Hej, Csipkés Mihályom, hej, Józsa Gergelyem, hej, ezer gyermekem, merre, miként vagytok! Merre, miként vagytok, kőbe mért némultok? Az Aranyos vize se tudja hangotok. Mert hangotokat se, nevetek se tudja. Vajon ha valaki eszébe megtartja. Én Csiki Menyhértem, én Járai Gézám, dicsőségtökről csak korpaszemnyi néz ránk, merre, miként vagytok!? „Megunta két kezünk hírharangot húzni, tintás pennánk helyett véres kést forgatni, megunta a lelkünk német hurrogását, választottuk inkább zöld hegyek zúgását. Föld vagyunk alattad, jó eső feletted, puha ágy alattad, madárdal feletted. Késeket élező... Nyugtalanító...”

Tudománnyal és cselekedettel -

a nagyenyedi könyvtáros, Vita Zsigmond emlékére

“Erős erővel meggyőzni nem mindég lehet - hanem a bölcsesség győz mindenütt” – olvassuk Széchenyi István naplójában. Ezzel a gondolattal indította útjára nemzeti akadémiánk évekkal ennek előtte, egy novemberi napon, a magyar tudományosság ünnepi hetét.

Hogy van-e abban valami sorsszerűség, mert a magyar tudományosság hétnapos rendezvénye az elmúltakra, az elődeinkre való gyertyalángos emlékezés napja közelében kezdődik - akár véletlen is lehet. (Tudjuk, nem véletlen, hiszen Széchenyi István ezen a napon, november 3-án ajánlotta fel jövedelme egy évi kamatját a hazai tudományosság részére.) Annak viszont nem szabad véletlennek lennie, hogy ilyenkor azokra a neves és névtelen nagyságokra is fölhívjuk a feledékenységre hajlamos utókor (netán jelenkor) figyelmét, akikről máskor igen-igen ritkán beszélünk.

Tudatosan, vagy tudtunk nélkül. Szántszándékkal, vagy önhibánkon kívül.

Volt idő, hogy a Széchenyi-féle eszmét, mármint a bölcsesség mindenek-felettségét csak épp a magunk portáján nem voltunk képesek elismerni,

alkalmazni. Közelítvén a lényeghez: amikor a magyar tudományosságot valakik nem a nyelvi (észbeli), hanem a politikai diktátumok szabta határok övezte területre korlátozták. Így kellett kiesnie a magyar tudósok, szellemi nagyságok arcképcsarnokából olyanoknak, akik épp Pozsonyban, Kassán, Kolozsvárt, Marosvásárhelyen, Nagyenyed városában, Gyulafehérváron, Temesvárt, avagy Szabadkán, netán Los Angelesben éltek és munkálkodtak.

Ennek a „gondolkodásmódnak” esett áldozatul sokáig például a két Bolyai szellemi teljesítménye – és nem csupán a nevük. Bolyai. Szinte hihetetlen, de még ma is akad olyan plajbászos magyar ember, sajtóban, égi újságok oldalain, aki hosszú Ó-val, BÖLYAI-nak írja ezt az istenáldotta nevet!

Fájdalmas emlékeket is kénytelen vagyok itt szóvá tenni. Az újra indított és nagy nemzetközi figyelmet kivívott szárszói találkozón, 1993 augusztusában Európa-hírű atomfizikusunk, Bolyai-szakértőnk, a temesvári román egyetemen oktató Toró Tibor tudós professzorunk panaszkodott: „Úgy nézz rám, kedves Bágyoni barátom, mint egy temesvári turistára, aki most... a Balaton hullámaina követve figyelni, bölcs Bolyaiként, a végtelenben egymásba futó párhuzamos hullámokat...”

Mivel vigasztalhattam volna? „Itt vagy, és jelenléteddel a magyar sorskérdéseket hajdan itt tisztázó tudományosságba és fájdalmas irodalmi emlékeinkbe egyaránt kapaszkodó Szárszót tiszteled! Tisztelhetjük!” Lehet-e vigasztalni azt a tudóst, aki az ünnepi asztal helyett két kolozsvári íróbarát társaságát – Kocsis István drámaírónak (a Bolyai János estéje szerzőjének) és jómagamnak balatonszárszói boros asztalát kellett elviselnie!? Míg József Attila utolsó földi pillanatainak felidézésével próbáltuk elterelni a figyelmét?... Tudós barátunk jelezte: jólesik ügyködésünk, nyoma sincs – vagy csak az – lelkében a sértődöttségnek, mert tudva tudja, miszerint ennek a tudóstalálkozóknak a tisztelt szervezői (és nem a Püski család! – emelte figyelmeztetőre mutatóujját) „felejtették ki” a meghívandók listájáról. Hagyták ki (folytattuk a gondolatot, legalább önmagunknak), s épp őt, aki otthon – a költő Székely János és a művelődéstörténész Benkő Samu mellett –, a Bolyaiak földjén örködött és örködik a nagy erdélyi tudóselődök emlékei fölött.

Mások mellett, vagy mások után?

Toró Tibor tanár urat így sem lehetett megsérteni... „A tudomány nem érzékenykedik!”

Hívatlanul ugyan, de az előadássorozat egyik estéjén szót kért. Mintha megszeppent volna a szárszói sátor. Tömör és keményhangú előadásában

arról beszélt, hogy mennyire minket határoz meg, és mennyire európai a magyar tudomány. A tudományosságunk és a kultúránk. Tudósaink, tanulni vágyó ifjaink (peregrinusaink) ugyan külhoni akadémiákon sajtátították el annak idején a megtartó tudást, épp azt, amit fontosnak vélték a talponálláshoz, s majd adták tovább szülőföldjükön – de hogy ennek a FÖLDNEK, amely lelki és szellemi ágyvetéshez kellett, MIRE van szüksége, bizony nem érezhették volna a – hétköznapiak mondott – SZÜLŐI ragaszkodás, szeretet magasztossága és parancsa nélkül.

És hivatkozott nyomdászokra, oskolamesterekre, iskolaalapítókra, a matematikus Bolyai-elődökre, tudós társaságok szervezőire. Így a marosvásárhelyi nyelvművelő Aranka Györgyre például, aki ennek előtte két évszázaddal, 1793-ban (Bolyai Farkas már két éves volt!) akadémiai rangú intézményt alapított városában. Ellenben – átok követi a magyar tudományosságot: sok mindenről hajlamosak vagyunk manapság megfeledkezni. Emberről, munkáról. De a minket lehetetlenné tevő bécsi, netán moszkvai, esetenként budapesti „udvarokra” nem. Csupán egyvalamire vagyunk képesek odafigyelni: a kánonra, az épp futó, vagy futtatott nevekre, témákra. A felemelkedett NEMZETET megtartó pillérekre csak nagyritkán.

Egy dolgról viszont nem ejtett szót ott és akkor a professzor úr. Vajon miért? És e kérdés inkább a mi fejünkben fogalmazódott meg: szót sem szólt arról, ami lelkét nyomhatta: vajon őt (és néhány más kifelejtett társát) kik nem tartották magyar tudósnak? Avagy csupán a szervezők feledékenységével kell számolnunk? Bizonyára ez utóbbi magyarázat a helytálló. Azzal már jómagam szórakoztattam egy pohár bor mellett Toró professzort, hogy Bolyai János “Appendix”-ét egyik pesti „szakemberünk” (tanárember, de hát az iskoláink csak-csak nyomot hagytak a lelkünkben, olyat, amelyet!) vakbél-nyúlványnak fordította...

Tudom: tudománytalan dolgok ezek. De elgondolkoztatják az embert.

Pár évtizede már az.

Pár éves vívmány: a magyar kultúra és tudományosság fölé nem lehet határhurkokat vonni. Pár éve tudjuk, vagy legalább is szabad tudnunk, miszerint az említett Széchenyi-gondolat öelőtte is megfogalmazódott. Erdélyben ki is mondatott például, hogy önálló házra van szüksége a magyar tudományosságnak! Ámde cselekedni nem volt módjukban. Maradt az óhaj, a Lélek Háza. Az egekig érő. Mert hiszen sem Apáczainak, sem Bod Péternek, sem Aranka Györgynek, de Jósika Miklósnak sem volt akkora ménese, akkora birtoka, amelynek a

jövedelméből hozzákezdhetek volna egy Erdélyi Tudományok Háza megépítéséhez. Pedig, Istenem, mekkora és minő bölcs nép lennénk már, ha intézményeink sorsa másként alakul Széchenyiék után. Szerne anyanyelvországainkban.

Mégsem vagyunk elveszve! – sommázzhatjuk a Kárpát-medence magyarságának újabb kori „tudományos állagát”. Ifjú tudósgenerációink nemzetközi teljesítményei a garancia arra, hogy – az egykori „atomkorszak” híres magyar tudósai után is – maradt még nagy-nagy reménységünk. A megtartóból.

*

Mikor e sorok után pontot teszek: telefonok és újságok hozzák a hírt – s akár toronygomb-közeli hangokat, figyelem. Az Erdélyi Sapientia Tudományegyetem anyaországi támogatással Európa gazdasági válságait (is) túl fogja élni... Ami számunkra nemzeti iskoláinknak a megmentését, jövőnk várható tudós nemzedékeinek a biztonságát is jelentheti! Nagyváradon, Sepsiszentgyörgyön, Csíkszeredában, Kolozsvárt... Reménykedjünk, hogy Marosvásárhelyt, Udvarhelyen, Nagyenyeden és Temesvárt is...

**Az írások a szerző 15 kisességéből álló gyűjteményének részletei.*

IVARGA Dénes: A tordai unitárius gimnázium története. Torda, 1907.

2 Szentmihályfalva

KANADAI / AMERIKAI MAGYARSÁG

1949 óta szolgálja a nyugatra szakadt magyar közösséget.

Elismerten, a nyugati világ legnagyobb példányszámban megjelenő magyar hetilapja. Megjelenik minden szerdán délelőtt, és még aznap olvashatják, akik megvásárolják a torontói magyar üzletekben. Előfizetés \$75 egy évre vagy \$40 félévre, postázással. A legfrissebb magyarországi, nemzetközi és sport híreket foglalja össze lapunk minden politikai elhajlás nélkül, mint a múltban. A Magyarországon hirdető több ezer olvasóhoz szólhatnak! Olvassa, hirdessen és rendelje meg a mindenki által szeretett Kékújságot!

A legjobban informált magyar a Magyarországot olvassa!

Published by: Canadian Hungarian Media non Profit Corp.
747 St. Clair Ave. W. #103.
Toronto, ON M6C 4A4 Canada
Telefon: 416-656-8361, Fax: 416-651-2442

Kiadó: Aykler Béla
Főszerkesztő: Susan Papp
Felelős Szerkesztő: Dr Tanka László
Szerkesztő: Balás Róbert
Számítógépes szerkesztő: Horváth Zsolt
Web: www.kanadaimagyarsag.ca
E-mail: info@kanadaimagyarsag.ca

Reméljük továbbra is szolgálhatjuk a magyarságot a nyugat legnagyobb számú hetilapjával.

FLENDER GYÖNGYI

A BÓBITA GYERMEKLAP

Nagy örömmre szolgál, hogy hírül adhatom egy kiváló és egyedülálló gyermeklap megszületését, mely kiemelten fontos és hiánypótló szerepet kíván betölteni egész Észak-Amerikában. Kutatásaink alapján megállapítottuk, hogy még soha nem volt hasonló kezdeményezés, melynek célja olyan kisgyermekes és kisgyermekes szülők megszólítása lett volna, akik szívükön viselik a magyar anyanyelv fontosságát, akik játékos feladatok és versek, keresztrejtvények és színezők segítségével szeretnék gyermekük nyelvtudását fejleszteni, magyar önazonosságát erősíteni.

A Kaleidoszkóp Hagyományörző Klub gondozásában megjelenő Bóbita Gyermeklap lehetővé teszi és megkönnyíti a szülők számára ezen fontos célok megvalósítását. Dancs Rózsa főszerkesztő asszony immáron 15 éves szakmai tapasztalattal és nagyszerű rálátással dolgozik azon, hogy a „magyar szó” eljusson és gyökeret eressen minden emigráns családban. Ezúton pedig nagy szerepet szánva a gyermekeknek, mint a jövő generáció alappilléreinek.

Nagy örömmre szolgál, hogy a lap felelős szerkesztőjével, Kálmán László ösztöndíjas – társammal együtt én, mint grafikai – szerkesztő és a terjesztési ügyek felelőse részt vehettem a Bóbita Gyermeklap megszületésében.

Kívánom minden kedves Olvasónknak, hogy nagy örömmel forgassák az újonnan megjelenő gyermekújságot.

TORMAY CÉCILE

BUJDOSÓ KÖNYV

(Részlet)

„Egyetlen gyertyaszál égett az asztalon.
Lobogtatja a láthatatlan finom légvonalat.

A láng tántorog és fénye nem győzi az utat a mennyezetig. Az árnyék sötét boltozatot támaszt felettünk, mintha barlangban ülnénk, hajótöröttek.

Egy helyre nézünk mind. És egyik arc tükre a másiknak. A gyertyafényben csak a térkép él az asztalon. Magyarország térképe... az ezeréves egység, melyet nem emberek, de a természet alkotott országgá.

Amit sohase bírtam hinni, amiről azt képzeltem, hogy csak bolsevista forradalmi kormány megfenyegetése: Clemenceau magyar határvonala, mint a bosszú agyréme bizonyította magát az osztrák békeszerződésben is. A békekonferencia népek és nemzetek nevében a történelem legsötétebb gyilkosságára készül.

És egyszerre, rabláncra fűzve, mint óriási ködbe foszló kísértetek nyargaltak előttem a Kárpátok gránitfalai, és láncra vereten Dévény és a Czenk-hegy, honfoglalásunk két ősi őrszeme és a Fertő tó rejtélyes nádasa, a Karszt alatt a tenger, idegen fogságban szabad folyóink, a Vaskapu kirohanó Duna, havasai tövén bilincsbe vert Erdély és Máramaros, fogoly erdők, vizek, földek, azok is, amelyeket sohase láttam, és mégis szeretek. Rabláncra, idegen börtönörök kezére adva...

Egy talpalatnyi se volt belőle az enyém, és mégis minden az enyém volt.

Tölem veszik, és külön-külön mindenkitől, aki magyar.

Az örület meleg szele fűjt át a fejemen. A térképen egy vörös ceruza halad. Megint egészen tisztán láttam.

A gyertyaláng lobog. Huszár Aladár belerajzolja a térképbe a párizsi békekonferencia határozatát. És ez olyan, mintha nyisszenő ropogással eleven húsba futna a kés, és vér serkenne mindenütt, és mélyen benn friss seb támad körös-körül...

Az ember fel akarna ordítani és szájára szorítja kezét, és érzi a kést saját testében.

A vörös vonal pedig szalad tovább a térképen, olykor riadoz, megbotlik, visszahőköl, megáll és megint csak megy, ősmagyar városokon innen, kettévág színmagyar vidékeket és kirajzol egy iszonyú rémet, egy nyomorék, csonka ronsot; a békekonferencia Magyarországot. Aki nem hajolt hazája térképe fölé, aki idegen népek parancsa, rabló vágyai szerint könnyes szemmel nem rajzolt új hatá-

rokat az ő határokon belül, az nem tudja, hogy mi a kín, a bosszúvágy, a lázadás, nem tudja, mi a gyűlölet és a hazaszeretet. (...) Az éjszakai csendben nem mozdult többé semmi sem.

Csak a leégett gyertya lángja ingott a kanócon.”

ÁPRILY LAJOS

TETŐN

Ősz nem sodort még annyi árva lombot,
Annyi riadt szót: "Minden összeomlott..."

Nappal kószáltam, éjjel nem pihentem,
Vasárnap reggel a hegyekre mentem.

Ott lenn: sötét ködöt kavart a katlan.
Itt fenn: a vén hegy állott mozdulatlan.

Időkbe látó, meztelen tetőjén
tisztást vetett a bújdosó verőfény.

Ott lenn: zsbongott még a völgy a láztól.
Itt fenn: fehér sajttal kínált a pásztor.

És békességes szót ejtett a szája,
és békességgel várt az esztenája.

Távol, hol már a hó királya hódít,
az ég lengette örök lobogóit.

Tekintetem szárnyat repesve bontott,
átöleltem a hullám-horizontot,

s tetőit, többet száznál és ezernél -
s titokzatos szót mondtam akkor: Erdély.

8/25

Deák Ferenc

WASS ALBERT

ADJÁTOK VISSZA A HEGYEIMET!

(részletek)

Urak, akik a világ dolgait igazítjátok: adjátok vissza a hegyeimet! Bevallom őszintén: nem érdekel sem a politikátok, sem a világnézeti kérdéseitek, sem nagyszabású elgondolásaitok, melyekkel az embermilliók sorsát rendezni kívánjátok. Nem érdekelnek az embermilliók sem.

Egy érdekel csupán: adjátok vissza a hegyeimet!

Mert bármit is mondjanak a tudósok, a fiskálisok és a katonák: azok a hegyek az enyimek. Mint ahogy én is hozzájuk tartozom attól a perctől kezdve, hogy megszülettem a lábok alatt, abban a kis házban, s ők benéztek hozzám az ablakon. Nem a telekkönyv szerint voltak az enyimek, az igaz. De enyimek voltak isten rendelése szerint, azáltal, hogy ott születtem s ott lettem emberré.

Adjátok vissza a hegyeimet!

Nézzétek urak: idestova ötven esztendeje már, hogy belerángattatok ebbe a játékba. Játszottatok az én bőrömmön háborút és országosztást, ide-oda ajándékoztattatok engem s a hegyeimet, mint ahogy gyermekek ajándékozzák a játékszereket egymásnak. S én ötven esztendeig engedelmesen

tok: kisebbségi sorsot, megaláztatást és elnyomatást, üldöztetést nyelvem és fajtám miatt, fölszabadulást és katonásdit. Játszottam háborút. Lelkesedést és halálfélelmet, rámenős bátorságot és fejvesztett menekülést, játszottam kétségbeesést, fájdalmat, dühöt, elvesztett háborút.

Játszottam elvesztett otthont és elvesztett családot, csikorgó fogú bosszúvágyat és hadifogságot, játszottam hontalan bujdosást, magányos, kóborló farkassorsot az emberi rengetegben...

Urak, nekem elég volt. Én nem játszom tovább.

Adjátok vissza a hegyeimet!

Ne mondjátok, hogy keressek magamnak máshol helyet a világban, mert nincsen ennek a világnak helye, ami az enyém volna azon az egyen kívül. Ne mondjátok, hogy befogadtok ebbe vagy abba az országba, mert nincsen nekem azokban az országokban semmi keresnivalóm.

Ne mondjátok, hogy lelek magamnak hegyet a kordillerráokban, vagy a sierra nevadán: mert a más hegyei azok, nem az enyimek. Az én számomra nincs szépségük és nincs békességük azoknak a hegyeknek.

Adjátok vissza az én hegyeimet!

És azt se mondjátok, hogy nem én vagyok az egyetlen, akinek ez a sorsa, mert milliók váltak

játszottam nektek mindent, amit csak parancsolta-földönfutókká játékaikat során és én csak egy vagyok a milliók közül. Számomra nem vizsgálat, hogy millióknak fáj ugyanaz, ami nekem. Magamnak fáj, ami bennem fáj.

Adjátok vissza a hegyeimet!

Ne mondjátok azt sem, hogy van, aki többet vesztett, senki sem vesztett annyit, mint én. Nekem nem volt palotám, amit fölépíthetnétek valahol a föld másik oldalán. Nekem nem volt vagyonom, amit bankjaitok visszafizethetnétek, ha megszállná őket a jótékonyág láza.

Állásom sem volt, hivatalom sem, ami helyett újat adhatnátok. Nekem semmim sem volt, csak a hegyeim s egy asszony, akit szerettem. S ez a kettő együtt többet ért, mint a világ valamennyi palotája, vagyona és hivatala. Senki sem vesztett ebben a játékban annyit, mint én.

Adjátok vissza a hegyeimet!

Urak, én alázatosan elhiszem, hogy nagyok vagytok és hatalmasok. Hogy kisujjatok egyetlen mozdulatára milliók halnak meg, országok cserélnek gazdát és földrészek süllyednek el a tengerek mélységeibe. De mindezeket túl hinni szeretném azt is, hogy tisztelitek az igazságot és a törvényt, amit isten a világnak adott, és hogy a szívetekben jószándék szűri át még a kisujjatok mozdulatát is. De ezt csak akkor hihetem el, ha eltörlitek a rontást, ami játékaikat nyomán erre a világra rászabadult, és visszaadjátok a hegyeimet.

... Urak, elmondom nektek az életemet. A játékot, amit játszani kellett, mert így írtátok meg számomra a szerepet. Nem egyik, vagy másik közületek, nem ez vagy amaz. Ennek a szerepnek a megírásában nincsen közöttetek bűnösebb és büntelenebb. Mind együtt vagytok felelősek ezért a rettenetes játékért. Valamennyien, kik a világ dolgait intéztétek, határokon és drótsövényeken, és világrészekben innen és túl.

Elvettétek a hegyeimet. S az életemet elrontottátok, mint ahogy a vásott gyermek elrontja a játékszert, amit már megunt, s aztán szemétre löki.

ii.

Amikor én megszülettem, éjszaka volt s az égen sok-sok csillag. Szegény jó anyám kinézett az ablakon, s az első csillagra, ami a szemében megakadt, azt mondta: ez legyen a szerencsecsillaga. És az a csillag a pásztorcsillag volt. Sokan a hűség csillagának nevezik, olyanok, akik a hűséget nem a szívükben, hanem valahol a csillagokban keresik. Mi egyszerűen így mondtuk: pásztorcsillag.

Az én anyám szegény asszony volt. Nem volt egyebe, csak az a pár darab rongy, amit mosás után kötélén szárított a házuk előtt. Apám abból élt,

hogy ügyelte a község erdejét, s a ház, amelyikben laktunk, a községé volt. Zsindellyel fődtek valamikor régen azt a házat, s a zsindely akkorra már feketére vénült s foltokban lepte a moha. De így volt szép, és így talált oda a patak fölé, ahol állt, messze a falutól, messze minden más háztól, mélyen bent hegyek s erdők között.

A hegyek iszonyú magasak voltak. Nekem úgy tűnt eleinte, mintha valahol az égben végződtek volna. Úttalan, sűrű erdő borította őket, mely tele volt titokzatos sziklával és patakokkal, melyeknek a vize olyan tiszta volt, akár a napsütötte levegő, és apám arról beszélt néha, hogy ott fent valahol még törpék és tündérek is élnek. Én voltam a legidősebb gyerek. Volt még egy öcsém, az két évvel volt fiatalabb nálam s egy húgom, aki három évvel volt fiatalabb öcsémnél. Többen aztán nem is lettünk, mert anyám egy évre rá meghalt kigyómarástól, fent az erdőn, ahol málnászni volt. S mi négyesben maradtunk apámmal.

Még most is látom magam előtt, ahogy anyámat pokrócba téve lehozták azon a napon apám s egy szénégető. Nyár volt, egyike azoknak a szép nyári napoknak, amikor a levegő csillog a fenyők csúcsa fölött, s az ég kékje olyan, mintha száraz aranyporral hintették volna tele az angyalok. Ültem öcsémmel a ház előtt, s ügyeltem a bárányra. Julika sírt a bölcsőben, s a patak fölött egy kövön vízirigó ült és furcsán billegett. Aztán egyszerre csak burkus, a kutyanék, furcsán fölvyonyított, orrát az ég felé tartva, és akkor már láttuk apámat és az ilvai szénégetőt, ahogy fönt a tisztás végében kijöttek az erdőből és cipeltek valamit.

A tornácon letették és ráhajtották a pokróc végét. Aztán leültek egy padra. Apám mereven bámult maga elé, a másik ember pedig ült mellette kormosan és feketén, és nem szólott semmit. Mi néztük őket és tudtuk, hogy valami nagy baj történt, és nem mertünk kérdezni semmit. Aztán egy idő múlva a szénégető fölállt a padról, elbúcsúzott apámtól és elment. Még emlékszem, ezt mondta apámnak:

Hát, Lőrinc... Ez volt isten akaratja, na. Bele kell nyugodni.

"Isten akaratja", mennyit hallottam ezt később is az emberektől. Ha már nem tudtak egyebet mondani, azt mondták: ez volt az isten akaratja. S mindig csak olyankor mondták, amikor valami rossz történt, valami nagyon nagy baj, amin nem lehetett segíteni.

Isten akaratja. Mintha az isten mindig csak rosszat akart volna nekünk, embereknek. Vagy mintha mindig csak olyankor jutott volna az eszünkbe, hogy isten is van, amikor baj szakadt reánk. Isten akaratja. Valahányszor ezt hallom, mindig apám jut az eszembe, ahogy ott ült maga elé

bámulva a padon, és csak bólintott a fejével némán.

Aztán eltemettük anyámat. Én már tudtam akkor, hogy mi a halál, de öcsém folyton azt kérdezte, hogy miképpen mászik majd ki anyánk onnan a gödörből, ha annyi sok földet dobna föléje. És nem akarta elhinni, hogy anyánk nem jön ki többet a föld alól, nem főz vacsorát, nem csókol meg, nem mosdat és nem veszekszik velünk.

Apám egy szép kopjafát faragott a sírra juharfából, ki is füstötte díszesre. Mi meg ültettünk a frissen ásott földbe mindenféle virágot, hogy legyen anyámnak kertje, szegénynek.

De az esők lemosták a festéket a kopjafáról, a hant mind kisebb lett s végül begyöpösödött, ahogy múlt az idő. Egyszer aztán láttuk, hogy egy kis nyírfa búvik elő belőle, és azt mondtuk: anyánk nyírfává változott. Apánk kerítést csinált a kicsi nyírfa köré, hogy állat ne tehessen benne kárt, s a nyírfa pár év alatt megnyúlt, magos lett, fehér törzse világított éjszakánként, és ha szellő járt a lombja között, olyan volt majdnem, mintha anyánk szól volna hozzánk.

Mi gyermekek közben megjártuk sorra az iskolát, amelyik lent volt a faluban, órányira tőlünk, és egy szelídarcú kisasszony uralkodott benne, aki nem értette a mi nyelvünket, s akinek a beszédét meg mi nem értettük. Mikor első ízben kérdeztem meg apámat, hogy mit jelentsen ez, azt felelte: "ez fiam a háború, amit elveszítettünk, s ezért erdélyt románianak adták." különösen az a szó zavart meg, hogy "adták". Úgy tudtam, hogy adni csak egy bicskát lehet, vagy egy cifra dobozt, vagy egy madárfiókát. Hogy országot is adni lehet, erdővel, hegyekkel, patakokkal és emberekkel együtt, ezt sehogyan sem tudtam elképzelni. Annyit mindenesetre hamar megtanultam, hogy ez a titokzatos kifejezés azt jelenti: valamiképpen gyöngébbek voltunk, mint a románok, és azért a háború óta ők uralkodnak rajtunk. Valahol messze van egy nagyváros, amit párizsnak neveznek - mondotta apám -, s ott csinálták ezt így.

És én sokszor gondoltam életem folyamán arra a nagy városra, ahol sok-sok ismeretlen ember elhatározta, hogy nekem olyanok parancsoljanak, akik nem beszélnek a nyelvemen, és mert nem értenek a nyelvemen, nem érezhetnek a szívemmel sem. És azt szerettem volna tudni, hogy vajon miért haragudtak reám olyan nagyon azok ott, abban a messze városban. Mert, hogy rosszat akartak nekem ezzel, azt akkor éreztem meg igazán, amikor egy alkalommal megkérdeztem apámat, hogy miért nincs neki puskája, és miért van puskája tódornak, a szomszéd község erdőpásztorának.

- Mert bennünket románianak adtak - magyarázta apám -, s románian csak a románok járhatnak fegyverrel.

Azon a napon született meg bennem a vágy, hogy puskám legyen. Valamikor az apám is vadász volt, és ezekről az időkről szeretett mesélni. Télen, amikor hosszúak voltak az esték s az olajra is ügyelni kellett, ültünk hárman gyerekek a kályha ajtaja körül, s apám pipára gyújtott a padon és mesélt. A tűz sejtelmesen világította meg a szobát, apám bajuszát, a pipa füstjét. Condraruhájából hólepte erdők nyers szaga áradt, és mi borzongva és tátott szájjal hallgattuk a lassú szavakkal szőtt történeteket, babonás vérmedvékről, titokzatos vadkanokról, fehér szarvasbikákról és arról az időkről, amikor még szabad volt magyarul szólni a hivatalokban, a csend-

Őrök is magyarul beszéltek, és szabadon járhatott puskával az, aki akart.

Apám mondta, s amíg mondta, szemében megcsillant a tűz fénye, s vállán újra ott lógott a kedves régi puska, amit elvettek tőle az urak, akik odaajándékozták erdélyt románianak.

Medvét mi is láttunk néha, ha málnászni jártunk fent az üverekben nyáron. Holdvilágos éjszakákon odajártak túrni a vaddisznók házuk fölé, a tisztásra, és ősszel a szarvasbikák bögése aláhallatszott a gerincekről. Vadászokat is láttunk olykor, néha hozzánk is betértek, hogy megigyanak egy csupor tejet, vagy megfőzzék az ételüket. De ezek nem hozzánk tartozó urak voltak, nem értették a beszédünket. Apám néha elment velök, cipelte a háti zsákjait és ilyenkor borraivalót kapott. De puskát nem adtak a kezébe. Dróttal vadászott csak szegény apám rókára, nyestre. És azt is titokban és nagy vigyázattal, ahogy annak kell, aki ellenség között él. Mi ellenség között éltünk, akik lent a városok hivatalaiban tanyáztak, és hatalmasabbak voltak, mint mi, és ezt a hatalmat abban az idegen messzi városban kapták, aminek párizs a neve.

Mikor végeztem az iskolával, apám fölküldött bojtárnak a komáromi juhászok mellé, hogy pénzt keressek. Májusban mentünk föl a juhokkal, amikor a hó már elment odafönt, és októberig maradtunk ott. Nagy széles tisztás volt a komáromi, mélyen bent a szalárd-patak fölött. Négy száz juhot fejtünk, a sajtot málhás lovak vitték le hetenként egyszer a faluba. A juhászt, akinek a keze alá kerültem, samu bácsinak hívták, és már öreg volt nagyon. Lassan mozgott és lassan beszélt. Rajtam kívül még négy bojtár serénykedett alatta, de én voltam a legkisebbik. Nekem még nem volt dolgom a fejjessel. Csak vigyáznom kellett a juhokra, amikor legeltek...

BABITS MIHÁLY

ÁLDÁS A MAGYARRA

Ne mondjátok, hogy a haza nagyobbodik.
A haza, a haza egyenlő volt mindig
ezer év óta már, és mindig az marad,
mert nem darabokból összetákolt darab:
egytest a mi hazánk, eleven valami!
Nem lehet azt csak úgy vagdalni, toldani!

Máskor is hevert már elkötözött tagokkal.
Zsibbadtan alélt a balga eroszakkal.
De mihelyt fölengedt fojtó köteléke,
futni kezdett a vér elapadt érébe.
Visszakapta, ami soha el nem veszett.
Nagyobb nem lett avval. Csak egészségesebb.

Lám, igaz jószágunk visszatér kezünkre,
bár a világ minden fegyvere őrizze.
Mert erős a fegyver és nagy hatalmasság,

de leghatalmasabb mégis az igazság.
Útja, mint a Dunánk és csillagok útja:
nincs ember, aki azt torlaszolni tudja.

Él a nagy Isten és semmise megy kárba,
Magyarok se lettünk pusztulni hiába,
hanem példát adni valamennyi népnek,
mily görbék s biztosak pályái az égnek.
Ebből tudhatod már, mi a magyar dolga,
hogy az erős előtt meg ne hunyászkodna.

Erős igazsággal az erőszak ellen:
így élj, s nem kell félned, veled már az Isten.
Kelnek a zsarnokok, tűnnek a zsarnokok.
Te maradsz, te várhatsz, nagy a te zálogod.
Zsibbad a szabadság, de titkon bizsereg,
és jön az igazság, közelebb, közelebb...

IN MEMORIAM DEÁK FERENC (1935 – 2013)

Hosszan tartó betegség után, 78 éves korában elhunyt Deák Ferenc Munkácsy-díjas grafikusművész.

A könyvtervező, grafikus 1935-ben született a romániai Kököson, 1952 és 1958 között a kolozsvári Ion Andreescu Képzőművészeti Főiskolára járt, mesterei közt tudhatta Kádár Tibort és Erdős Tibort. A romániai magyar folyóirat- és könyvgrafika egyik legtöbbet foglalkoztatott és legsokoldalúbb személyisége volt.

Deák Ferenc 1963-tól a Romániai Képzőművészek Szövetsége, 1993-tól a Barabás Miklós Céh, 2002-től a MAOE és a Magyar Grafikusművészek Szövetsége tagja volt. Rajztudása és stílusérzéke, elméleti és gyakorlati fölkészültsége több száz irodalmi mű, tankönyv és időszaki kiadvány megtervezésében és illusztrálásában gyümölcsözőt – olvasható az Artpol.hu életrajzában.

A művésznek 1967 és 1995 között a Kriterion, a romániai nemzeti kiadó grafikai szerkesztőjeként döntő szerepe volt a könyvsorozatok, kiadványok grafikai arcélének kialakításában. Ő tervezte meg a Kriterion jellegzetes emblémáját, a nyitott könyvet formázó Pegazust.

Deák Ferenc 1995-től volt a szegedi Mozaik Kiadó grafikus, művészeti tanácsadója és a Tiszaparti városban is élt. Önálló grafikai alkotásain (tuszrajzok, akvarellek, rézkarcok) a szürrealizmussal rokon képalkotás útját követte. Az ex libristól a könyvillusztráción és az önálló grafikán át a festett kazettás famennyezetig szinte minden műfajban dolgozott.

Munkássága elismeréseként több díjat is átvehetett, köztük 2000-ben a Munkácsy-díjat, majd 2003-ban a román kulturális minisztérium nemzeti nagydíját.

INSPIRATIONAL QUOTES BY CHIEF DAN GEORGE

When Christ said that man does not live by bread alone, he spoke of a hunger. This hunger was not the hunger of the body. It was not the hunger for bread. He spoke of a hunger that begins deep down in the very depths of our being. He spoke of a need as vital as breath. He spoke of our hunger for love.

Love is something you and I must have. We must have it because our spirit feeds upon it. We must have it because without it we become weak and faint. Without love our self-esteem weakens. Without it our courage fails. Without love we can no longer look out confidently at the world... But with love, we are creative. With it, we march tirelessly. With it, and with it alone, we are able to sacrifice for others.

xxx

One thing to remember is to talk to the animals. If you do, they will talk back to you. But if you don't talk to the animals, they won't talk back to you, then you won't understand, and when you don't understand you will fear and when you fear you will destroy the animals, and if you destroy the animals, you will destroy yourself.

xxx

MY HEART SOARS

The beauty of the trees,
the softness of the air,
the fragrance of the grass,
speaks to me.

The summit of the mountain,
the thunder of the sky,
the rhythm of the sea,
speaks to me.

The strength of the fire,
the taste of salmon,
the trail of the sun,
and the life that never goes away,
they speak to me.
And my heart soars."

Chief Dan George, OC, Native Canadian Indian (July 24, 1899 – September 23, 1981) was a chief of the Tsleil-Waututh Nation, a Coast Salish band located on Burrard Inlet in North Vancouver, British Columbia, Canada. He was also an author, poet, and an Academy Award-nominated actor. His best-known written work was "My Heart Soars".

(Folytatás a 15. oldalról)

ki, és már közöltem is vele a menetelem célját. A kis termetű atya válasza nagyon rövid volt: Kérem, semmi akadálya. Ha itt a csoport, már mehetünk is. Ahogy sétáltunk a büszkén álló templom felé, kérdezgetett, kik vagyunk, honnan jövünk. Mondtam neki, hogy a csoport hajdúböszörményi, én nánási vagyok. Hallva a szavakat, a pap megállott, mélyen a szemembe nézett és azt mondta: »Én, mint menekült kisgyermek, az első világháború végén Hajdúnánáson éltem, a Kiss Ernő utcában. Mellettünk egy nagycsaládos tanító, Bánkék laktak.« A meglepetéstől nem tudtam hová lenni. Kérdezte, ismerem-e őket? Mondtam, hogy igen, de nem Bánk, hanem csak Bán a család neve. Azt is közöltem vele, hogy az öreg mester az apámat, a fia, Ernő meg engem tanított. Az idős, tiszta szemű papnak csillogott a szeme. A továbbiakban elmondta, hogy ez a találkozás gyermekkorának egy szép, bár nehéz szakaszát elevenítette fel benne. Aztán az atya végigmutatott mindent, amit csak lehetett. Szolgálatát, a kalauzolás végeztével megköszöntem, s kértem, engedje meg, hogy megöleljem. A kedves öreg nemet intett, majd felém nyújtotta a jobbját: »Ha tisztelegni akar – mondta nekem –, e gyűrűmet csókolja meg. Én Erdély püspöke vagyok, s ez nálunk így szokás. A gyűrű különben új, tavaly kaptam Rómában a Pápa Őszentségétől.«

Az emlékműsört követően, 18 órakor a római katolikus templomban dr. Jakab Antal püspök tiszteletére Vencser László szentmisét mutatott be. Megjegyezzük, Hajdúnánáson a római katolikus templomban szombaton este nincs szentmise, csak reggel, de ezúttal kivételt tettek és hívták a híveket, hogy az emlékezést az Isten hajlékában tegyük teljessé. Szentbeszédében Vencser László a hit évére építve Jakab Antal, Márton Áron és Mindszenty József alakját elevenítette fel, mint egyházunk követésre méltó példaképeit. A hívek egyetemes könyörgésében is őértük, valamint Hajdúnánás és Kilyénfalva lakóiért, de egész népünkért és hazánkért is imádkoztunk, kérve a Jóisten segítségét. A szentmise végeztével Buczkó József és a Jakab Antal Keresztény Kör jelenlévő vezetői megkoszorúzták a befogadó szeretet emlékművét, amelyen Jakab Antal püspök neve is olvasható (Domokos Pál Péterrel együtt, aki tanítóképzős hallgatóként annak idején szintén a menekültek között volt), majd a hívek jóvoltából szeretetvendégségen nyílt lehetőség még egy kis kötetlen együttlétre.

Vencser tanár úrnak volt egy mondata a szentbeszédében, amely így hangzott: „Tudjunk emlékezni azokra, akik előttünk jártak. Hajdúnánás ebben példát mutat...”

BÁCSALMÁSI ISTVÁN

BUDAPEST – MADRID

„Remény és keresztényi válasz” címmel tartott érdekes és több szempontból igen fontos előadást Orbán Viktor miniszterelnök Madridban. Magyarország jelenlegi politikai irányítójának minden bizonnyal voltak politikai okai is elfogadni a spanyol meghívást. A beszéd 2012 november 17-én hangzott el és tartalma, túl a napi politikán, olyan célokat tűzött maga elé, amely figyelmet érdemelhetett mind a spanyol hallgatóság, mind a magyar társadalom részéről. Ezek a sorok ezt a valószerűséget igyekeznek most elemezni és értékelni minden más lehető politikai szemponton túl, ami a beszéd hónapokkal ezelőtti időpontját is mellékessé teszi.

A spanyol hallgatóság mint egy katolikus közösség része, megadhatta a magyar miniszterelnöknek azt a reményt, hogy a jelenlegi európai helyzet megítélésében kialakítható közös nézőpont a spanyol társadalom nagy részével. Noha a spanyol hallgatóság magatartása, összetétele nem ismert, a magyar társadalomról adott statisztikai tudósítás olyan jellemzést nyújtott a magyar keresztény társadalomról, amely sugalmazta a spanyol társadalommal való hasonlóságát.

A miniszterelnök beszédében idézett legutolsó magyar népszámlálási adatok szerint a felnőtt lakosság 95%-a valamelyik felekezethez tartozónak vallja magát. Ez igen felemelő és dicséretre méltó statisztika, amely büszkeséggel tölti el a magyarokat. A további statisztikai ismertetés azonban közli azt is, hogy ennek a 95 százaléknak csupán 14 %-a jár valamiféle rendszerességgel templomba, és a 86 százalékos többség csak a „maga módján” keresztény, ami azt jelenti, hogy nem a megbízható egyházi tanítás szerint él. A 14 százalékos egyházig is elfogadható keresztény magyar viszont megdöbbentően alacsony szám.

Arról nincs tudomásom, hogy van-e valami bizonyítható adat odahaza arról, hogy a „maga módján” keresztényként élőknek vannak-e olyan tulajdonságaik, amelyek kereszténységüket másoktól felismerhetővé és másokkal hasonlóvá vagy közössé is tehetné? Egyszerűen, lehet-e a „maga módján” vallásos ember keresztény módon keresztény? Mennyire és mennyien a 14 százalékon

túl?

Nem a különböző egyházak véleményét kérdezem, kutatom, de a magyar társadalom „maga módján” keresztényeinek valószínű önvizsgálata értékét és megbízhatóságát keresem. Azt, ami számomra is valamennyire ismerős lehet a múltból és a kommunista iskolák vagy a nyíltan és burkoltan is kommunista pártok befolyására, jelenlegi torzító hatásra is mutat. Orbán Viktor nem beszélt erről, de én szükségesnek látom felhozni, hogy az ország mai arculata mennyire magyar vagy nevezhető magyarnak a politikai pártokhoz nem tartozó és magyarságukat a „maguk módján” élő vagy kifejező magyarok között? Mi a magyar egység értelme, jelentősége és kifejezésének lehetősége a maguk módján élő magyarok magyar népi közösségében?

A spanyol vagy az európai társadalmakról nincs a magyarokéval hasonló statisztikai ismertetésünk. De talán nem is szükséges, ha figyelembe vesszük azokat a különbségeket, amelyek a kezdeti idők, az 1950-es évek európai felfogását, a Jean Monet vagy Robert Schuman felfogását („Európa vagy keresztény lesz, vagy nem lesz”) a maira átalakították. Még Churchill is úgy nyilatkozott akkor, hogy „célját és küldetését Egyesült Európának úgy kell megfogalmazni, hogy morális nézőpontja megnyerje tiszteletét és háláját az emberiségnek.” (1948)

Ezzel szemben mi az, amit ma mondhatunk? Brüsszel urai jellemezte Európának a Maastrichtben 1993-ban megírt alkotmány szerint a keresztény múltat még emlékezni is tilos. Brüsszel a mai európai - és reméljük, rövid időre - szóló pártpolitikai többsége nevében mindinkább egy demokrácia és vallás ellenes szellemet, a kommunizmus idejére emlékeztető szellemet, képvisel. Spanyolország, noha elsődlegesen gazdasági és pénzügyi okok miatt, de ugyanúgy Brüsszel irányította támadásokban részesült, mint a magyarok, akik gazdasági okok miatt és a keresztény múltat nem felejtő alkotmányuk miatt is politikai nyomás alatt állnak. Figyelembe kell venni azonban, hogy az európai napi politika, a napi változásokat irányító és kialakító megnyilatkozások ma is, mint azelőtt a német és az angol miniszterelnökök vagy a francia államelnök szavaiból és az ő országaik beleegyezéséből lesz nem csak ismert, de „európai”. Európát ma is a régi nagyhatalmaktól megszokott kizárólagos érdekek irányítják, mint ahogy a nemzetközi életet a világ gazdasági és katonai nagyhatalmai rendezik el

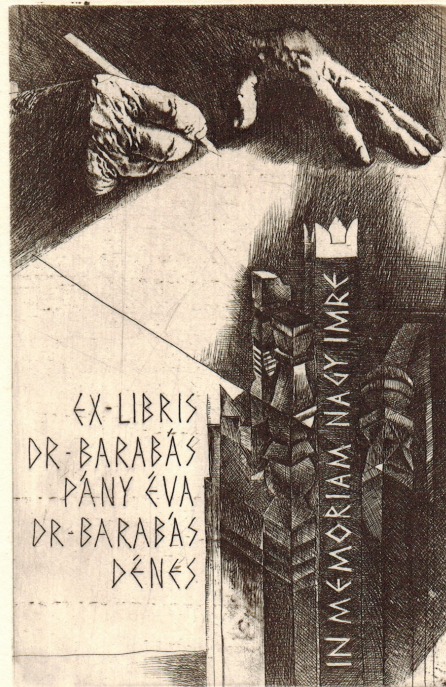
maguk között. USA, Kína és Oroszország, hogy a legjellemzőbb néhányat nevezzük csak meg.

Ez az ismert hatalmi politika egyik igen fontos tényezője az európai alakulásnak, de még bonyolultabb formában. Mario Monti, aki mint „Főigazgató” irányította Európa tröszt ellenes piaci versenyét és akadályozta meg az USA két nagy cégének, ipari hatalmának (General Electric, Honeywell) egyesülését. Ezzel a döntéssel valójában megalapozta Egyesült Európa és az USA (Kína, Japán, India, Dél-Amerika stb.) hatalmi versenyét. Monti európai közösségi hivatalának döntése eljuttatott Egyesült Európa részére egy addig ismeretlen gazdasági hatalmat, amit azelőtt az európai hatalmak egymás ellen vesztegettek el, csupán a maguk egyéni, nemzeti érdekét nézve.

Ilyen sikeres támogatást az európai közösség azonban nem kapott a kezdet erkölcsi és társadalmi elképzeléseinek támogatása érdekében. Sajnos. A madridi magyar előadásnak vagy beszédnek lesz-e, lehet-e valami folytatása, a csöndbe fojtott erkölcsi erőknek buzdulása, még nem tudni. A látszat szerint a gazdasági támogatásért küzdő kisebb tagállamok vezetői között csak Vaclav Klaus, a cseh államfő az, aki időnként nyíltan is kérdéssé teszi az európai zavarokat okozó brüsszeli hatalmi magatartást. Amíg a tagállamok nagyobb része pártjaik mai öbbsége szerint elfogadja, sőt ragaszkodni látszik az elmúlt fél évszázadban kialakuló és az európai kereszténységet elhanyagoló magatartásához, addig felelősek azért is, hogy a demokrácia éppen úgy, mint a kereszténység Európában ellenzékbe szorult erők maradnak. Mindkettő a jövő reménye. A hallgató Európa helyett, a kommunizmus előtti keresztény magyar múlt azonban lehetőséget és jogot adott Orbán Viktornak, sőt kötelességévé tette a brüsszeli magatartás megkérdőjelezését vagy kihívását. Reméljük, hogy a példa nem marad hatás nélkül. A maguk módján keresztény magyarok hűségében és erejében van otthon bizalom és hit a magyar jövő közeli és megfontoltabb kialakítására. Ugyanúgy az európai változás és erkölcsi felemelkedés további szükséges hirdetésére. A 14 % megnövekedése azonban elengedhetetlen. A madridi beszéd világosan utalt arra, hogy az európai válság különböző szellemi, erkölcsi, gazdasági és társadalmi formáját sokan vélik már a háborút is megelőző idők tartós és következetes hanyatlásának, züllésének látni. A most élt változásokat nem lehet gazdasági, kereskedelmi fellendülés vagy visszaesés egyszerűen jövő-menő alakulásainak tartani. A jelen világi és

európai válság egy olyan átrendeződés folyamata, amelynek befejezése után, mondják a jobbat keresők, az új világ az új világ társadalma, nem fog a régihez hasonlítani, mert az egyének is mások lesznek a mai társadalmak ismert embereinél.

Ma úgy mondhatjuk magyarul, hogy a világ egy „harapásnyi” társadalomban él. Javaink és „dolgaink” növesztését a magunk érdekében még fontosnak tartjuk, de megelégszünk azzal, hogy képességeinket, figyelmünket a körülöttünk történőkre tudatosan és következetesen mind rövidebbre fogjuk, szellemileg és erkölcsileg is üres, de gyorsan kürtölt érvekkel megelégedünk. Szavaink, vitáink legtöbbször durva veszekedésben jelentkeznek és emberi méltóságunkkal nincsenek kapcsolatban. A jövő új és jobb társadalma csak azokon az egyéneken nyughat, akiknek mindenkor céljuk a türelem, igazság és igazságosság, bizalom és megbízhatóság elfogadása, a tanulás, tudás, szabadság, szolgálat és engedelmesség fontossága, a helyes érvek megismerése és azok kifejezése a társadalmi, gazdasági, kereskedelmi és üzleti életben a mások hasonló jogainak és kötelességeinek elfogadásával együtt. Keresztény Európa biztosítása a keresztény társadalom részéről.

Deák Ferenc

Deák Ferenc kisgrafikája

ÉSZAK - AMERIKAI
MAGYAR REFORMÁTUS
DIASZPÓRA
KONFERENCIA
2013. MÁJUS 22 - 24
NIAGARA FALLS - CANADA

AZ ÉSZAK-AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS DIASZPÓRA KONFERENCIA ZÁRÓNYILATKOZATA NIAGARA FALLS - 2013. MÁJUS 24-ÉN

*„...Ímé, mily jó és mily gyönyörűséges, amikor
együtt lakoznak az atyafiak!” Zsoltárok könyve
133,1 „...adatok hálákat néki, áldjátok az Ő nevét!
Mert jó az Úr, örökkévaló az Ő kegyelme, és
nemzedékről nemzedékre való az Ő hűsége!”
Zsoltárok könyve 100,4-5*

Mi az Észak-Amerikai Magyar Református
Diaszpóra Konferencia szervezői és résztvevői:

Istennek adunk hálát, hogy a kanadai és amerikai
határon, a Niagara-vízesésnél megrendezett
Konferencián egymás lelki épülésére lehettünk
együtt istentiszteletek, közös imádságok, éneklés,
előadások testvéri együttlétének alkalmain és "közös
dolgainkról" beszélgethettünk. Hálát adunk, hogy a
konferencia elérhette kitűzött célját, mert
szorosabbra fűzte összetartozásunk szálait.
Rámutatott közös terheinkre és feladatainkra,
amelyek megoldására együtt kereshettük Isten
Lelkének vezetését, útmutatását.

Hálát adunk azért, hogy örömmel ünnepelhettük
magyar református jelenlétünket a tengerentúlon,
megjelenítve a múlt értékeit a jövő számára,
általuk megerősödve református identitásunkban.
Különleges jelentőséget tulajdonítunk annak, hogy
konferenciánkat a Magyar Református Egység napjá-

nak 4. évfordulója és a Nemzeti Összetartozás Napja
közötti áldott időben tarthattuk meg. Köszönet a
konferencia szervezését vállaló kanadai

testvérek odaadó munkájáért, amellyel lehetővé
tették együttlétünket. Az ausztráliai magyar
református testvérek jelenléte még teljesebbé tette
magyar református egységünket.

Háladdal magasztaljuk Istent, hogy a két
amerikai egyháztest, az Amerikai Magyar
Református Egyház és a Krisztus Egyesült
Egyházának - Kálvin Egyházkerülete, a folyamatban
levő egységtárgyalásaik jelentős gyűlését itt, ezen a
konferencián tűzte napirendre. Jó reménységgel
tekintünk a jövőre, amikor a két
egyháztest, előbb egymást támogatva, majdan
reménység szerint egyesülve szolgálhat Isten
dicsőségére és az Amerikában élő gyülekezetek
javára. Ennek jeleként fogadjuk a bejelentést, hogy
jövőre a két egyháztest egy időben és közösen tartja
gyűlését Ligonier, Pennsylvániában.

Hálát adunk Istennek a Magyar Diaszpóra Tanács
támogatásáért, mely előzetes nyilatkozataival a
magyar diaszpóra szervezeteit és egyházait számon
tartva elkötelezetten munkálkodik a nemzet javára.
A Magyar Kormány tisztviselőinek jelenléte ezen az
egyházi diaszpóra konferencián nagy megtiszteltetés
volt mindannyiunk számára. Ugyancsak örömmel
fogadtuk az ökumené jegyében katolikus
testvéreinket.

Ezen elkötelezettségünk alapján síkra szállunk a
Romániában újonnan megszavazott restitúciós
törvény szellemisége ellen, mely lelassította a resti-

túció folyamat; Ellehetetlenítette a restitúció konkrét megvalósítását és beláthatatlan időre kitolta a restitúció folyamatának befejezését.

E rosszul született törvény előzménye a romániai sepsiszentgyörgyi református Székely Mikó Kollégium esete, amely az Egyháznak ősi és amúgyan tíz éve már egyszer visszaszolgáltatott ingatlanát vissza államosítani akarja; egy folyamat, amely ártatlan emberek szabadságvesztéséhez is vezetett. A Konferencia felkéri Kanada, az Amerikai Egyesült Államok és Ausztrália kormányzati szerveit, hogy a tőlük megszokott bátorsággal, a demokráciát elkötelezett módon védelmező szellemiség jegyében tegyenek meg mindent azért, hogy a Romániában élő és szolgáló egyházak kapják vissza ősi jussukat. A Reformáció 500. évfordulóján, 2017-ben kívánatosnak tartjuk a Magyar Református Diaszpóra Konferenciának folytatását a Kárpát-medencében, az ott élő és szolgáló magyar református egyházak részvételével.

Ft. Szabó Sándor, Püspök, Amerikai Magyar Református Egyház

Király Frank, Főgondnok, Amerikai Magyar Református Egyház

Ft. Poznán Béla, Püspök, Krisztus Egyesült Egyháza – Kálvin Egyházkerület

Ballas James, Főgondnok, Krisztus Egyesült Egyháza – Kálvin Egyházkerület

Ft. Csúry István, Püspök, Királyhágómelléki Református Egyházkerület

Nt. Szegedi László, Generális Direktor, Erdélyi Református Egyházkerület

Markó Gábor, Főgondnok, Erdélyi Református Egyházkerület

Nt. Vass Zoltán, Elnök, Kanadai Magyar Lelkészegyesület

Ft. Koloman K. Ludwig, Elnök, Amerikai Magyar Református Lelkészegyesület, A Bethlen Otthon igazgatósági tagja

Fotó: Kralovanszky Balázs

ÉSZAK - AMERIKAI
MAGYAR REFORMÁTUS
DIASZPÓRA
KONFERENCIA

2013. MÁJUS 22 - 24
NIAGARA FALLS - CANADA

„A LEGVESZÉLYESEBB DOLOG AZ EMBERRE A CÉLTALANSÁG” – BESZÉLGETÉS ERŐSS ZSOLTTAL

Elmúlt napjainkat a reménykedés és az imádság, majd a gyász töltötte be. Az internetes hozzászólásokat olvasva feleségemmel együtt megdöbbenünk, hogy milyen sokan csak az öncélú hegymászót látták Zsoltban, s nem értették őt, nem hallották meg igazi üzeneteit. Most közzétett, 2013. január 26-án zajlott beszélgetésünkkel szeretnék segíteni abban, hogy minél többekhez eljuthassanak a magyar emberek számára átadni kívánt gondolatai, felismerései, melyeket gyakran a hegyek csendjében, a világot a szó valódi és képletes értelmében felülről látva munkált ki, s mondott el a maga szerény, csendes módján. Természetesen nem kell Zsolttal mindenben mindenki egyetértsen, hiszen ezt ő sosem várta el senkitől, de fogadják nyitott szívvel üzeneteit!

Kékesi Raymund: – Körösi Csoma Sándor miatt Csoma a kisebbik gyermeked? Eröss Zsolt: – Persze. Róla mindenki tanul, a magyarság, a magyar kultúra része. Székely, polihisztor. Hogy az ember mentálisan így kiteljesedjen, polihisztorrá válva eljusson Ázsiáig és a tibeti kultúra kutatásáig, ez hatalmas teljesítmény. Ő az őshazát kereste, és eljutott Dardzsilingig. Azon a vidéken valóban vannak nyomai a magyarságnak – én is gyakran találkozom ilyenekkel. Kötődünk Körösi Csoma mentalitásához, székely vagyok, és akarunk magasabbra menni és hegyre menni, még magasabbra menni, és a Himalájába... Soha senkit nem ismertünk Csomának, mármint rajta és a fiunkon kívül, de ez egy régi magyar keresztnév.

K.R.: – Milyen magyarságra utaló nyomokat találtál a Körösi Csoma által kutatott vidéken? E.Zs.: – A nepáli magor vagy magar törzs talán a legérdekesebb e szempontból. Nekik van rovásírásuk, vannak kopjafáik, s a rokonságunkról ma már valamilyen szintű kutatás is zajlik. Én jártam ezen a vidéken, s átmentem magor földeken, de csak miután hazajöttem, tudtam meg, hogy például kopjafás a temetkezésük. Láttam egy temetési menetet, de nem érdekelt annyira, pedig ha ezeket már akkor tudom, mindenképp részt veszek a temetésen, s jobban utánanézttem volna ennek. Érdekes, hogy így Ázsiából elindulva a többféle velünk azonos vagy rokon törzs egyikéből hegyi törzs lett. Trópusi területen laktak, de nagy hegyek alatt. Amúgy a magoroknak királysága volt, és olyan birodalmuk, amely Nepál nagy részét uralta, de ez vagy 500 évvel ezelőtt szétesett.

K.R.: – Úgy tudom, hogy a nepáli vezetőrétegben ma

is vannak szép számmal magor származásúak. E.Zs.: – Vannak, de ez mára már mégis kis törzsnek számít. Mivel azon a vidéken fellelhető a régebben hatalmas magor törzs, s ott van Tibet, meg Nepál, Csoma azzal, hogy elkezdte a tibeti kultúrát tanulmányozni, a legrégebb történelmünk forrásaihoz tudott eljutni. Vajon mi mindent tudott volna feltárni, ahogy az szándékában is állt, ha a tibeti leírásokat, kolostori kódexeket még jobban megismerhette volna? Mindenesetre jó úton járt. Darjeelingben, Ladakban, és Szikimben egy tiltott kultúrával ismerkedett. Az akkori dalai láma zártan tartotta ezt a kultúrát, és a láma alattvalói a kolostorokban a szerzetesek. Ezeknek tiltva volt, hogy nyugati kultúrával ismerkedjenek, vagy tibeti kultúrát adjanak át a nyugatiaknak, Csoma tehát tilosban működött. Akkoriban a tiltás nem pénzbüntetéssel járt...

K.R.: – Ujgurokkal is találkozta?

E.Zs.: – Pakisztánból, tehát a Karakorum hegységéből a Kundzseráb – hágón lehet átmenni az ujjur területekre, és ott jártunk, tehát a határvidéken, meg a Pamir-vidéken, vagyis az ujjurokat csak körbemáskáltuk, de hozzájuk még nem jutottam be. Vannak barátaim, akik végigbiciklizték ezt az egész vidéket, tehát Pakisztánt, Ujguriát, Nepált és a tibeti területeket. Mesélték, hogy érdekes kalandokat lehet átélni arrafelé.

„Nem lehet úgy hegyet mászni, hogy az ne érdekeljen, ami a hegy alatt van.”

K.R.: – Téged ezek szerint nem csak a hegyek vonzanak, hanem a környékbeli kultúrák is.

E.Zs.: – Persze, hiszen nem lehet úgy hegyet mászni, hogy az ne érdekeljen, ami a hegy alatt van. Ez nem csak Ázsiára érvényes.

K.R.: – Most indulsz a Kilimandzsáróra. Mondtad, hogy Afrika egy vidám hely.

E.Zs.: – Nagyon. Nekem Afrika azért egy példás terület, mert ott eléggé szembeötlő az, hogy nem a gazdagság határozza meg az emberek életét. Az, hogy mindenkinek autója legyen, meg nagy háza, meg tévéje, meg valamije, teljesen elfogadott és elvárt Európában, míg náluk egyáltalán nem. Kevés ruhával, anyagi javak szempontjából szűkösen élnek, szerény körülmények közt, sokan szinte putrikban, mégis hihetetlenül boldogok tudnak lenni, és tudják azt, hogy a közösséget jól megélni, együtt elmenni valahová és jó dolgokat csinálni sokkal fontosabb az anyagi javak gyűjtésénél! Náluk fontos, hogy hétvégén tánc legyen, buli legyen, vidámak legyenek! Szegényes, kemény életük van, mégis nagyon boldogok és nagyon vidámak! Engem ez megerősített abban a felismerésemben, hogy összességében az számít, hogy az ember tud-

boldog lenni az életében vagy sem, és tök mindegy, hogy ezt mekkora vagyonnal teszi!

K.R.: – Ugyanezt Ázsiában is megtapasztaltad?
E.Zs.: – Ez ott is tetten érhető, de a feketékben van benne a legjobban, ahogy a ritmus is. Ázsiában inkább a vallás a meghatározó. Ott a hinduizmus, buddhizmus, no meg az erőszakos muszlim határozza meg, hogy az emberek hogyan élék hétköznapjaikat. A hinduizmus világa a kasztrendszer és pár olyan dolog ellenére, ami nem mondható korszerűnek, nagyon békés. Nem csak az emberek között akar békességet, hanem az ember és a természet között is. Nem nagyon volt ehhez hasonló mentális irányzat sehol másutt, s a mai világban pont ez a szemlélet kellene elterjedjen, vagyis, hogy az ember együtt akarjon élni környezetével, s tudja az egész környezetét értékelni, és ne csupán kihasználja, elpusztítsa azt...

Mivel járom a világot, látom a különböző kultúrájú emberekben a mentális különbségeket. Leginkább azzal nem értek egyet, hogy ha van egy adott kultúra valahol, azt akár erőszakkal meg kellene változtatni! Ha Afrikában létezik mondjuk egy animista vallás, akkor nem értek azzal egyet, hogy azt fel kell váltani muszlimra vagy keresztényre! Nem értek egyet az erőszakos kulturális terjeszkedéssel! Ha megteszik ezt erőszakosan a Fülöp – szigeteken vagy másutt, akkor is ott teljes mértékben összegabalyodik az új hit a régi hitükkel, és egy új rendszeren belül élék meg a régi hitüket! Az ősi életmódok kulturális értékei az emberiségnek,

és ezeket tudni kell úgy hagyni! Legyen szó a pápua-újguineai kannibálokról vagy az ausztrál őslakosokról, nekik megvan a saját hitrendszerük, s nem kell ennek a helyére például a muszlim vallást berakni!

K.R.: – Ugyanezt teszi Amerika, amikor beavatkozik az arab államok életébe, meg akarván változtatni társadalmi rendszerüket akár háborúkkal is!
E.Zs.: – Valójában a nyersanyagokért megy itt a küzdelem, s azt, hogy mi itt demokráciát exportálunk, az ugyanolyan, mint amikor a spanyolok kereszténységet exportáltak Amerikába, s irtották az őslakosságot, mégpedig nem másért, mint az aranyért. Amerikában ez tehát régi hagyomány. Most sem arról szól mindez, hogy hitet vagy demokráciát kellene exportálni például Irakba, hanem valami egészen másról! A világban évezredek óta folyik egy háborúskodás, melynek mindig az a végső célja, hogy az egyik félnek jobban menjen, mint a másiknak....

K.R.: – Előadásaidon arról beszélsz Erdélyben is és másutt is, hogy hogyan érjünk el csúcsokat, s miképp törjük át a határainkat. Ennek nyilvánvalóan nem csak a valós hegycsúcsokhoz van köze, s nem csak a fizikai vagy államközi határokhoz.
E.Zs.: – Valahogy az emberek hajlamosak úgy látni a dolgokat, hogy manapság minden egyre rosszabb, pedig régen minden milyen jó volt. Azt gondoljuk, korábban minden jobb lehetett, tehát a múlt mindig jobb volt, mint az utána következő jelenek, és sokan gondolkoznak rajta, hogy ez még meddig tud vajon romlani. Lehet, hogy erre én is hajlamos vagyok, de úgy látom, a mai időkben valóban elmondható, hogy sosem látott értékválság van. Ez valamilyen gagyimádatban csúcsosodik ki, tehát olyan kulturális „teljesítményeket” lehet ma látni, láttatni értékként, s népszerűvé tenni, amelyek valójában hangsúlyozottan gagyik, az emberek élete pedig céltalan! A hegymászás és az a mentalitás, amely a természet felé nyitásra ösztönöz, sokkal céltudatosabbá teszi az embert. Most, hogy kisgyerekeim vannak, valamint amióta járok iskolákba előadásokat tartani, felismertem, hogy a legveszélyesebb dolog az emberre a céltalanság. Ez a dolog a kisgyerekekre különösen veszélyes! Amikor nem tudjuk lefoglalni a gyermeket, nem tudunk neki célokat adni, és nem tudjuk meghatározni, hogy őt mi érdekelje és megmutatni neki, hogy őt milyen érdekes dolgok veszik körül, akkor kezd egy eltunyult céltalanságba süllyedni, amely állapotban csak a tévében lévő hülyeségeket tudja bámulni, és semmi más nem számít. Én ezt tartom a legveszélyesebb dolognak!...

Kékesi Raymund

**DUNA
WORLD
RÁDIO**

A szülőföld
hangja.

Műholdas vétel:
Galaxy 25, 97°ny, 11867 MHz
Web stream:
www.dunaworld.hu

ORMAY GABRIELLA: AZ ÉRTŐL AZ ÓCEÁNIG

Az Értől az Óceánig

Egy asszony élete egy tragikus korban

Egy Erdélyben született fiatal-
asszonyról szól a könyv, aki
mint önkéntes ápolónő
végigéli a II. világháború
viszontagságait.

5 Concorde Pl. Suite #3301
Toronto, ON
M3C 3M8 Canada

**„A PÉNZ NEM MINDEN,
DE JÓ HA VAN”**

*Tapasztalatom szerint, a gazdaságilag
független emberek kevesebbet aggodnak
a piac és az élet ingadozásai miatt.
Átfogó pénzügyi tanácsadással segíték
Önök lelki nyugalma és vagyoni
biztonsága megvalósításában.*

Gábor László Vaski, CFP, B.Mus.
Senior Financial Consultant
390 Brant Street Suite 600,
Burlington, ON L7R 4J4

SOLUTIONS BUILT AROUND YOU™

Investors Group Financial Services Inc.

Tel: 905-333-3335, or 1-888-467-8844 (toll free)

Fax: 905-333-3559

e-mail: gabor.vaski@investorsgroup.com

www.investorsgroup.com

- ▶ BEFEKTETÉSI TANÁCSADÁS
- ▶ NYUGDÍJBEFECTETÉS
- ▶ ADÓTANÁCSADÁS
- ▶ JELZÁLOGKÖLCSÖN
- ▶ BIZTOSÍTÁS*
- ▶ KÉSZPÉNZ KEZELÉS
- ▶ HAGYATÉK,
- ▶ VÉGRENDLET TANÁCSOK
- ▶ BRÓKER SZOLGÁLTATÁSOK

TM Trademarks owned by Investors Group Inc. and licensed to affiliated corporations

* Insurance products and services distributed through I.G. Insurance Services Inc.

Insurance License sponsored by The Great-West Assurance Company

** Brokerage services offered through Investors Group Securities Inc.

**Cristal
Opticians**

Bring in your eyeglass prescription
and you get free single vision plastic
lenses when you purchase your frames
from one of the thousands in our great
selection. "Limited time offer.

Some restrictions apply."

Catherine Szabó, Optician

Beszélek magyarul

Kedvezményes árak minden szemüvegre

Eye Exams Available

2643 Yonge Street, Toronto, Ontario, tel.: 416 222 8146

\$90
off one pair

\$180
off two pairs

MAGYAR NAPLÓ

DIGITALSTAND
www.digitalstand.hu

**Az egyetlen szépirodalmi folyóirat
a DIGITALSTAND-on!**

A Magyar Napló elektronikus formája már a www.digitalstand.hu webáruházban is elérhető!
A digitális folyóirat tartalma teljes egészében megegyezik a hagyományos lapszámokéval.

Digitális lapszám vásárlása: 390 Ft

Digitális előfizetés

12 hónapra: 3960 Ft (12 lapszám, egy lapszám ára: 330 Ft)

6 hónapra: 1980 Ft (6 lapszám, egy lapszám ára: 330 Ft)

3 hónapra: 990 Ft (3 lapszám, egy lapszám ára: 330 Ft)

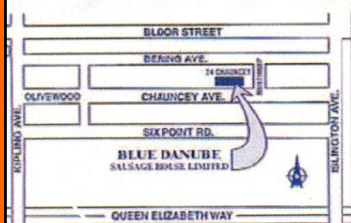
(Az árak az Áfá-t tartalmazzák.)

**Fedezze fel a digitális újságolvasás előnyeit! Ha a Digitalstandot választja, a Magyar Napló
mindig Önnél lesz, ráadásul kedvezőbb áron, mint korábban bármikor!**

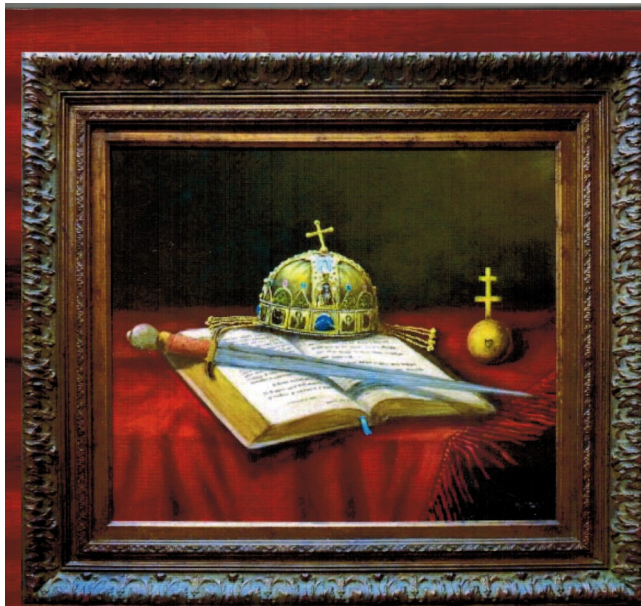
BLUE DANUBE SAUSAGE HOUSE LIMITED

Igazi magyaros jóízű friss hentesárak
Finom házi sütemények
Magyar áruk bőséges választéka
Szeretettel várja Önöket a Balega család

24 Chauncey Ave.,
Etobicoke, ON M8Z 2Z4
Tel: (416) 234-9911
Fax: (416) 234-9122
bluedanubesausagehouse.com

A torontói magyar közösség emlékkönyve

1938 - 2011

History of Toronto's Hungarian Community

szerkesztette

Dancs Rózsa

Ára: 38:00 CA\$. Hívja: 416 491 4631

nemzeti regiszter

Swiss Made Dermal Fillers - new and unique double-cross linked hyaluronic acid, of non-animal origin, made in Switzerland by Anteis (anteis.com), and used in Europe since 2003.

Perfectly homogenous products, with a better dermal bio-integration for the most natural results, with no lumps or bumps.

What does it do for you:

- modeling – correcting deep folds, facial contours and reliefs(cheeks), increasing lip volume, lifting eyebrow, jawline;
- filling – smoothing wrinkles and lines, nasolabial folds, enhancing lips, filling tear troughs, smiling lines, correcting scars;
- smoothing – correcting all type of wrinkle, lip contours and volume, marionettes line, periorbital lines;
- hydrating – rejuvenation source even for the most dehydrated skin, restoring the skin's elasticity and glow; preventing the appearance of wrinkles and cracks.

NEW PRODUCT: Modelis Shape finally available in Canada!

Advantages:

- Strong volumetric capacity
- Great ease of injection
- Absence of migration of the product
- Remarkable Malleability and Plasticity
- Correction of long life (1.5 to 2 years)
- Perfect and sure Bio-compatibility

NEW DEVICE: Inject Pen, The Anteis Injection System

Automated delivery system for all filler injection.

Advantages:

- A significant reduction in pain during and after injection.
- A notable reduction in side effects,
- A faster return to everyday life

NEW TECHNIQUE: Cannula injections.

Blunt Cannulas are the most advanced technique for injecting dermal fillers extrusion

- NO BRUISING AT ALL Since these cannulas are not sharp, they do not cut vessels.
- NO PAIN during or after procedures.
- NO RISK OF INTRA-ARTERIAL INJECTION
- NO RISK to cut any nerve or muscle

MESOTHERAPY: Superficial injections

Revolutionary method for Skin Tightening/Rejuvenation, Lipolysis, Alopecia (Hair Loss)

Transdermal Ozone therapy Ozone sauna

Benefits:

- Eliminates bacteria, viruses and fungus
- Excellent for detoxification and oxygenating the body
- Assisting in weight loss, 300-500 cal used during 1 session
- Reliefs chronic pain, muscle stress and tension
- Improves peripheral blood circulation
- Treats skin complains (eczema, psoriasis) improves skin tone
- Improve and blasts your immune system
- Stimulates regeneration of damaged joints
- Very relaxing

Call us for any other questions:
905 731 8800

Address: 31 Disera Dr Thornhill, ON
L4J0A7, Canada
www.medicallaser.ca

Kaleidoszkóp Hagyományörző Klub

magyar tehetségek jelentkezését várja. Bővebb felvilágosítás: rozsadancs@yahoo.ca

Bóbita Gyermeklap

Megjelenik havonta!

ÁLLANDÓ TARTALMUNKBÓL

- Mesék, versek
- Találós kérdések
- Nyeletörök
- Keresztrejtvények
- Kifestők, színezők
- Logikai feladatok
- És sok más meglepetés

Magyar-Angol Kulturális Folyóirat Hungarian-English Cultural Magazine

ALEJDOSZKÓP
ALEIDOSCOPE

"Nincs más hazám, csak az anyanyelvem..."
(Márai)

15 éve indult el

Észak-Amerika egyetlen kétnyelvű,

kimagasló színvonalat követő kulturális folyóirata

Szervátiusz Jenő-díjjal kitüntetett lap

Az összmagyarság irodalmi, kulturális,

tudományos munkásságára odafigyelő folyóirat

Főszerkesztő: Dancs Rózsa

Felelős kiadó: George Telch Kaleidoszkóp Publishing

www.kaleidoszkop.com rozsadancs@yahoo.ca

Tel: 416-491-4631